

Оподаткування мобільного зв'язку в Україні

Пропозиції щодо
реформи з метою
розкриття економічного
потенціалу

2020

Copyright © 2020 GSM Association

GSMA

GSMA представляє інтереси мобільних операторів у всьому світі, об'єднуючи більш ніж 750 операторів із понад 400 компаніями більш широкої «екосистеми» мобільного зв'язку, включаючи виробників мобільних телефонів і пристроїв, компанії, що працюють в сфері Програмне забезпечення - далі ПЗ, постачальників обладнання і інтернет-компаній, а також представників суміжних секторів промисловості. Крім того, GSMA є організатором найбільш значущих подій в індустрії, таких як Всесвітній мобільний конгрес, Всесвітній мобільний конгрес в Шанхаї, Всесвітній мобільний конгрес в Північній і Південній Америці та серії конференцій Mobile 360.

Для отримання більш докладної інформації запрошуємо відвідати корпоративний веб сайт GSMA за адресою gsma.com

Підпишіться на новини GSMA в Twitter:
[@GSMA](https://twitter.com/GSMA) and [@GSMAPolicy](https://twitter.com/GSMAPolicy)

Відмова від відповідальності

Цей звіт (надалі — «Звіт») підготовлено компанією Ernst & Young LLP для Асоціації GSM на підставі інформації, наданої Асоціацією GSM, і даних, отриманих із відкритих джерел.

Компанія Ernst & Young LLP не несе жодної відповідальності перед будь-якими читачами даного Звіту (надалі — «Треті особи»), крім Асоціації GSM. У максимально передбаченому законом ступені компанія Ernst & Young LLP не несе жодної матеріальної відповідальності перед Третіми особами щодо даного Звіту. Треті особи можуть керуватися цим Звітом виключно під свою повну відповідальність.

Асоціація GSM як клієнт компанії Ernst & Young LLP не просила компанію Ernst & Young LLP відповідати

Інформація про EY

EY є міжнародним лідером в області оподаткування, супроводу угод, консультування та аудиту. Наші знання і якості послуг допомагають підвищувати довіру до ринків капіталу і національної економіки різних країн. Ми виховуємо видатних лідерів, під керівництвом яких наш колектив завжди виконує взяті на себе зобов'язання. Тим самим ми робимо значний внесок в покращення ділового середовища на користь наших співробітників, клієнтів і суспільства в цілому.

Назва EY стосується глобальної організації і може відноситися до однієї або декількох компаній, що входять до складу Ernst & Young Global Limited, кожна з яких є окремою юридичною особою. Ernst & Young Global Limited — юридична особа, створена відповідно до законодавства Великобританії, є компанією, що обмежена гарантіями її учасників, і не надає жодних послуг клієнтам.

Більш детальна інформація представлена на нашому сайті ey.com

на питання або запити про надання інформації від будь-яких Третіх осіб, і компанія Ernst & Young LLP не відповідатиме на подібні питання або запити про надання інформації. Крім того, асоціація GSM не просила компанію Ernst & Young LLP оновлювати інформацію, що міститься у цьому Звіті, для відображення в ньому будь-яких подальших подій або додаткових робіт (якщо такі матимуть місце) з боку Ernst & Young LLP. Відповідним чином, без обмеження загального характеру вищевикладеного, компанія Ernst & Young LLP не несе перед Третіми особами відповідальності за оновлення Звіту як зазначено вище.

Компанія Ernst & Young LLP залишає за собою всі права щодо цього Звіту.

Зміст

Основні положення	04
1. Вплив галузі мобільного зв'язку на економіку та соціальний прогрес в Україні	08
1.1 Соціально-економічний внесок галузі мобільного зв'язку в економіку	08
1.2 Аналіз ринку	10
2. Система оподаткування в галузі мобільного зв'язку в Україні: сучасна структура та напрямки вдосконалення	16
2.1 Оподаткування галузі мобільного зв'язку в Україні	17
2.2 Частка податків від галузі мобільного зв'язку	20
2.3 Оцінка оподаткування галузі мобільного зв'язку в Україні	26
3. Економічний вплив податкової та регуляторної реформи на галузь мобільного зв'язку в Україні	30
3.1 Варіанти реформи	31
3.2 Підхід до моделювання	32
3.3 Результати моделювання	34
Appendix A Методологія	36
Appendix B Детальні результати моделювання	40

Основні положення

Роль мобільного зв'язку в економічному зростанні і соціальній залученості стає все більш значущою у всьому світі. Зростання рівня проникнення мобільного зв'язку може сприяти поширенню цифрових технологій за рахунок розширення можливостей Інтернет та широкосмугового доступу, що, в свою чергу, призводить до усунення бар'єрів у торгівлі, комерції, комунікації, наданні послуг і розвитку людського потенціалу. До прикладів такого позитивного впливу відноситься розширення доступу до фінансових послуг завдяки здійсненню мікроплатежів за рахунок коштів, що знаходяться на балансі рахунку мобільного телефону абонента, цифрові технології на службі місцевого підприємництва, інноваційні системи в охороні здоров'я та освіті, а також зростаюча кількість електронних держпослуг.

Сприятливе регуляторне середовище підтримує розвиток мобільної індустрії і максимально розширює можливості для споживачів, держави та бізнесу. Важливими елементами для створення такого середовища є системи регулювання та оподаткування, при цьому завжди існує необхідність у досягненні належного балансу між максимізацією державних доходів і стимулюванням інвестицій з метою розкриття економічного потенціалу у відповідному секторі економіки.

У цьому контексті, Асоціація GSMA¹ доручила спеціалістам ЕУ проведення дослідження економічного впливу можливих регуляторних та податкових змін на галузь мобільного зв'язку України. Цей звіт містить аналіз розробок у галузі мобільного зв'язку та його податковий режим в Україні, опис потенційних варіантів реформування податкової політики, а також оцінку впливів цих варіантів на галузь мобільного зв'язку, економіку в цілому і фінансову позицію уряду.

Галузь мобільного зв'язку робить вагомий внесок в економіку України

В Україні оператори мобільного зв'язку роблять вагомий внесок як в розвиток економіки, так і суспільства в цілому. У 2018 році загальний обсяг доходів галузі мобільного зв'язку становив 1,4 млрд дол. США,^{2,3} при цьому безпосередній внесок цього сектору в економічний розвиток країни дорівнював 0,8 млрд дол. США, або 0,6% валового внутрішнього продукту (ВВП) України.

Галузь також здійснювала значні інвестиції, останнім часом у розгортання мереж 4G, якими в 2019 році було охоплено 77% населення.⁴

Завдяки поширенню 4G технологій та зростанню їхньої продуктивності вони можуть сприяти значним економічним вигодам. Наприклад, у США було підраховано, що розгортання мереж 4G в період з 2012 по 2016 рр. приведе до збільшення ВВП на 73 151 млрд. дол., створюючи від 371 000 до 771 000 робочих місць.⁵

¹ The GSMA, <https://www.gsma.com/gsmadeurope/>

² База даних GSMA

³ Посиланням на долари у всьому звіті є посилання на долари США (USD).

⁴ База даних GSMA

⁵ The Impact of 4G on the U.S. Economy, Part 1, The Wall Street Journal <https://deloitte.wsj.com/cio/2012/10/01/the-impact-of-4g-technology-on-the-u-s-economy-part-1/>

Мобільні технології можуть відігравати важливу роль в урядовій програмі щодо цифрової трансформації України

Уряд України, через Міністерство цифрової трансформації, прагне розвивати цифрову економіку країни та вирішувати проблеми технологічного відставання для стимулювання економічного зростання. Ця програма включає надання електронних держпослуг та ініціативи щодо розвитку цифрових навичок громадян України.⁶

Ключовим пунктом програми цифрової трансформації є підвищення прозорості держпослуг, разом із покращенням їхньої якості та ефективності. Галузь мобільного зв'язку може стати основною рушійною силою реалізації цієї програми шляхом, наприклад, впровадження вдосконаленого програмного забезпечення для мобільної ідентифікації,⁷ яке входить в інтегровану національну систему ідентифікації у поєднанні з електронним цифровим підписом та Інтернет-банкінгом.⁸

Незважаючи на те, що галузь мобільного зв'язку України є драйвером економічного зростання, податки у цьому секторі значно вищі, ніж в інших країнах Європи

У 2018 році загальна сума податкових та інших платежів, які сплачуються операторами відповідно до законодавства платежів, які здійснила галузь мобільного зв'язку України, оцінювалась в розмірі 503 млн доларів США. Це становить 35% від загальних доходів ринку, що значно перевищує розмір податкового навантаження, яке спостерігається в Європі (21% від доходів ринку). Крім того, в Україні сума специфічних податків, що відносяться конкретно до мобільної індустрії, дорівнювала еквіваленту 14% від загальних доходів галузі мобільного зв'язку, що значно вище аналогічного середнього показника для Європи (4%). Джерелом специфічного податкового тягара на галузь мобільного зв'язку є регуляторні платежі та збір з послуг мобільного зв'язку у Пенсійний фонд.

Таке високе податкове навантаження може зробити податкову систему України менш сприятливою для інвестицій, що, в свою чергу, ризикує позбавити економіку значних переваг від більш всеосяжного охоплення мобільним зв'язком, зростання продуктивності та доступності цифрових технологій для всієї економіки.

Регуляторні платежі та податкова система можуть обмежувати можливості мобільних операторів інвестувати в інфраструктуру

Впровадження політики щодо зменшення податків та зборів у галузі мобільного зв'язку може стимулювати операторів збільшувати інвестиції в інфраструктуру. Це дозволило б покращити якість мережі та зменшити розрив у покритті, що наразі становить 10%, що більш, ніж удвічі перевищує середній показник країн ЄС.⁹

6 Уряд затвердив Положення про Міністерство цифрової трансформації (18 вересня 2019 р.), <https://www.kmu.gov.ua/en/news/uryad-zatverddiv-polozhennya-pro-ministerstvo-cifrovoyi-transformaciyi>

7 План Федорова щодо цифровізації України, боротьби з корупцією (30 серпня 2019 р.), <https://www.kyivpost.com/technology/fedorovs-plan-to-digitize-ukraine-slay-corruption.html>

8 Digital Government Factsheet 2019 – Ukraine, https://www.ospi.es/export/sites/ospi/documents/documentos/Administracion-Digital/Digital_Government_Factsheets_Ukraine_2019.pdf

9 Розрив у покритті визначається як відсоток населення, яке проживає в районах, не охоплених широкосмисловою мережею мобільних послуг.

Реформа податків та зборів сприяла б більшому наближенню України до показників інших країн Європи, підтримуючи галузь та економічне зростання, а також забезпечуючи доходи для держави

У рамках цього дослідження спільно з ЕУ, Асоціацією GSMA та її українськими членами було розроблено три сценарії податкової реформи:

1

Виключення індексації рентної плати за користування радіочастотним ресурсом та скасування плати за радіочастотний моніторинг: Цей сценарій моделює скасування індексації рентної плати за користування радіочастотним ресурсом, а також скасування плати за радіочастотний моніторинг з 2021 року.

2

Зниження плати за користування радіочастотним ресурсом на 50% під час розгортання мережі 4G: Цей сценарій передбачає зниження на 50% ставки плати за користування радіочастотним ресурсом для суб'єктів, залучених у процес рефармінгу спектру¹⁰ в період з 2021 по 2025 рр.

3

Впровадження податкового кредиту з ПДВ на експорт мобільних послуг: Цей сценарій моделює ефект забезпечення можливості повернення кредиту з ПДВ на експорт мобільних послуг з 2021 року. Послуги, до яких може застосовуватися цей кредит — це послуги, які надаються українськими операторами мобільного зв'язку іноземним мобільним операторам, включаючи роумінг, транзит та термінацію міжнародного трафіку.

Переваги для галузі мобільного зв'язку та економіки в цілому, які очікуються від впровадження цих трьох сценаріїв, представлені у Таблиці 1.

Таблиця 1

Соціально-економічні переваги запропонованих реформ (до 2025 р., якщо не зазначено інше)

Джерело: База даних GSMA, аналіз ЕУ

Показник	1. Скасування індексації рентної плати за користування радіочастотним ресурсом; скасування плати за радіочастотний моніторинг	2. Зниження на 50% плати за користування радіочастотним ресурсом під час розгортання мережі	3. Впровадження податкового кредиту з ПДВ на експорт мобільних послуг
Щорічне зростання доходів від оподаткування	+134 млн дол. США	+180 млн дол. США	+34 млн дол. США
Зростання інвестицій	+462 млн дол. США	+579 млн дол. США	+103 млн дол. США
Приріст кількості унікальних абонентів	1 270 000	1 191 000	217 000
Дохід галузі	+35 млн дол. США	+36 млн дол. США	+7 млн дол. США
Зростання ВВП	+499 млн дол. США	+629 млн дол. США	+117 млн дол. США

¹⁰ Рефармінг спектру — це процес, що регулює переорієнтування смуг частот на більш ефективні технології та/або нові послуги.

Галузь мобільного зв'язку відіграє ключову роль в економічному та соціальному розвитку України

765 млн дол. США

безпосередній внесок галузі мобільного зв'язку в економіку в 2018 р.

503 млн дол. США

податковий внесок; 35% від доходу ринку у 2018 р.

Мобільний зв'язок забезпечує наступний внесок у соціальний розвиток

Мобільна ідентифікація

Розширення доступу до фінансових послуг

Послуги охорони здоров'я з підключенням до мережі Інтернет

Прозорість держпослуг

Можливості та виклики галузі мобільного зв'язку

українців досі не підключені до 4G

українців досі не підключені до мобільного широкопasmового зв'язку

Податкова та регуляторна реформа в галузі мобільного зв'язку України дозволить розкрити соціально-економічні можливості

34-180 млн дол. США*

щорічне зростання доходів від оподаткування завдяки регуляторній реформі, до 2025 р.

103-579 млн дол. США

щорічне збільшення інвестицій завдяки реформі до 2025 р.

217 тис.-1,3 млн дол. США

зростання унікальних абонентів завдяки регуляторній реформі, до 2025 р.

117-629 млн дол. США

щорічне збільшення ВВП завдяки запропонованій реформі до 2025 р.

*Діапазони щорічних змін у податкових надходженнях, інвестиціях, унікальних абонентах та ВВП складається з найменших та найбільших модельованих результатів двох сценаріїв регуляторної реформи. Вони не представляють нижню або верхню межу результатів моделювання, а також не об'єднують жодні впливи у всіх сценаріях.

1. Вплив галузі мобільного зв'язку на економіку та соціальний прогрес в Україні

1.1 Соціально-економічний внесок галузі мобільного зв'язку в економіку

1.1.1 Внесок галузі мобільного зв'язку в економічне зростання

- **Оператори мобільного зв'язку безпосередньо внесли 0,8 млрд дол. США економічної доданої вартості в економіку у 2018 році**

Галузь мобільного зв'язку в Україні робить вагомий внесок як в економіку, так і для суспільства в цілому. У 2018 році загальний обсяг доходів галузі мобільного зв'язку становив 1,4 млрд дол. США,¹¹; при цьому безпосередній внесок цієї галузі в економічний розвиток країни дорівнював 0,8 млрд дол. США, або 0,6% ВВП України.

Однак переваги для економіки виходять за рамки цього прямого впливу: мобільні оператори підтримують набагато ширшу «екосистему» мобільних технологій, включаючи мобільні додатки та розробників мобільного контенту, постачальників послуг мобільної дистрибуції, компанії з роздрібною торгівлі та виробників мобільних пристроїв. Ці ж компанії стимулюють подальшу економічну активність в Україні за рахунок придбання продуктів і послуг у фірм свого ланцюга постачань (непрямі ефекти) і

генерування надходжень від працівників, що веде до підвищення споживчих витрат (індуковані ефекти).

- **Мобільний зв'язок сприяє зростанню продуктивності економіки**

Вплив мобільного зв'язку на економіку, в основному, пояснюється його впливом на продуктивність. Низка досліджень виявила чіткий взаємозв'язок між проникненням послуг мобільного зв'язку і продуктивністю: підвищення рівня проникнення мобільного зв'язку на 10% підвищує продуктивність в середньому на 1,0-1,3%.¹²

Технологія 4G прийшла в Україну порівняно пізно, оскільки до 2018 року (коли були видані ліцензії) частоти, придатні для 4G, використовувались для альтернативних цілей, а перерозподіл частот вимагав переговорів з декількома сторонами, в тому числі військовими. Однак після значних інвестицій з боку мобільних операторів, охоплення населення 4G швидко збільшилося до 77% до кінця 2019 року.¹³

11 База даних GSMA

12 MCE, 2012, The Impact of Broadband on the Economy: Research to Date and Policy Issues, https://www.itu.int/ITU-D/treg/broadband/ITU-BB-Reports_Impact-of-Broadband-on-the-Economy.pdf.

13 База даних GSMA

14 Уряд затвердив Положення про Міністерство цифрової трансформації» (18 вересня 2019 р.),

15 Кабмін схвалює Концепцію розвитку цифрової економіки до 2020 року (17 січня 2018 року), 112 Україна <https://112.international/finance/cabinet-endorse-concept-for-digital-economy-development-until-2020-24687.html>

16 План Федорова щодо цифровізації України, боротьби з корупцією (30 серпня 2019 р.),

17 Digital Government Factsheet 2019 – Ukraine

18 Цілі сталого розвитку ООН <https://www.gsmaintelligence.com/research/?file=ecf0a523bfb1c9841147a335cac9f6a7&download>

19 2018 Mobile Industry Impact Report: Sustainable Development Goals, <https://www.gsmaintelligence.com/research/?file=ecf0a523bfb1c9841147a335cac9f6a7&download>

20 Це має місце, якщо дохід контролюється; взаємозв'язок між прогресом у досягненні ЦСР та мобільним зв'язком пояснюється не лише рівнем доходу країни. Цей факт узгоджується з академічними та емпіричними доказами, що свідчать про те, що впровадження мобільних технологій сприяє більшому економічному зростанню, зменшенню бідності, покращенню соціальних результатів (наприклад, в галузі охорони здоров'я та освіти) та екологічній стійкості.

1.1.2 Роль мобільного зв'язку в урядовій програмі України щодо цифрової трансформації та його внесок у досягнення цілей сталого розвитку

У вересні 2019 року уряд України створив Міністерство цифрової трансформації.¹⁴ Міністерство відповідає за національні електронні інформаційні ресурси та їх сумісність, електронні держпослуги та розвиток цифрових навичок у громадян. Цифровий порядок денний України — Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки — хоча і був розроблений попереднім урядом, включений до програми діяльності діючого уряду. Основною метою є зростання цифрової економіки до рівня 5% ВВП до 2021 року. Ключовим елементом досягнення цієї мети стане вирішення питання подолання цифрового розриву. Наприклад, станом на січень 2018 року третина сільського населення України, 53% шкіл та 99% закладів охорони здоров'я не мали широкосмугового доступу до мережі Інтернет. Таким чином, розширення покриття мобільного зв'язку піде на користь системі освіти та охорони здоров'я в Україні.¹⁵

Міністерству цифрової трансформації також доручено підвищити прозорість державної служби, одночасно підвищуючи її якість та ефективність. Існуючим завданням є впровадження вдосконаленого програмного забезпечення для віддаленої ідентифікації.¹⁶ Наразі три найбільші оператори мобільного зв'язку в Україні вже запустили послугу Mobile ID, яка входить в інтегровану національну систему ідентифікації у поєднанні з електронним цифровим підписом та Інтернет-банкінгом.¹⁷ Галузь мобільного зв'язку може забезпечити підтримку сталого розвитку, впроваджуючи методи роботи, що сприяють досягненню Цілей сталого розвитку (ЦСР) Порядку денного ООН на період до 2030 року.¹⁸ Наприклад, Асоціація GSMA вимірює вплив галузі мобільного зв'язку на ЦСР в різних країнах і виявила, що країни з високим рівнем розвитку мобільного зв'язку досягли найбільшого прогресу у виконанні своїх зобов'язань щодо ЦСР.^{19,20}

Інститут соціально-економічних досліджень, в своїй оцінці впровадження ЦСР в Україні, рекомендував активний розвиток цифровізації адміністративних послуг та впровадження цифрових технологій у таких галузях, як будівництво.²¹ Доктрина збалансованого розвитку «Україна 2030»²² підкреслює важливість інформатизації з використанням мобільного зв'язку та хмарних технологій для забезпечення ЦСР до 2030 року.

Наступні приклади ілюструють внесок галузі мобільного зв'язку в досягнення ЦСР в Україні.

Внесок сектора мобільного зв'язку у досягнення ЦСР

Віддалена ідентифікація

Мобільний зв'язок робить можливим цифрову ідентифікацію, що сприяє ЦСР 10 (скорочення нерівності). Послуги цифрової ідентифікації забезпечують цілий ряд переваг. До них можна віднести можливість надання соціальних послуг та соціального захисту, покращення доступу до фінансових послуг, підвищення захисту законних прав (включаючи доступ до права власності на землю) та забезпечення захисту від експлуатації.

Прозорість держпослуг

Галузь мобільного зв'язку забезпечує зв'язок та доступ до інформації, а також розробляє додатки, що підвищують доступність держпослуг. Це сприяє досягненню ЦСР 16 (сприяння розбудові миролюбного і всеохопного суспільства, забезпечення всім доступу до правосуддя і створення ефективних, підзвітних та інклюзивних інституцій на всіх рівнях). Зокрема, сприяння розвитку зв'язку має прямий вплив на ціль 16.4: «Розвиток ефективних, підзвітних та прозорих інституцій на всіх рівнях».

21 Implementing the 2030 Sustainable Development Goals in Ukraine: analysis of government strategies and public policy (2017), Institute for Social and Economic Research https://www.ua.undp.org/content/dam/ukraine/docs/SDGreports/%D0%A0%D0%B5%D0%B7%D1%8E%D0%BC%D0%B5%20RIA_eng_270917.pdf

22 Доктрина збалансованого розвитку «Україна 2030» (2018), Аналітична платформа стратегічних комунікацій

1.2 Аналіз ринку

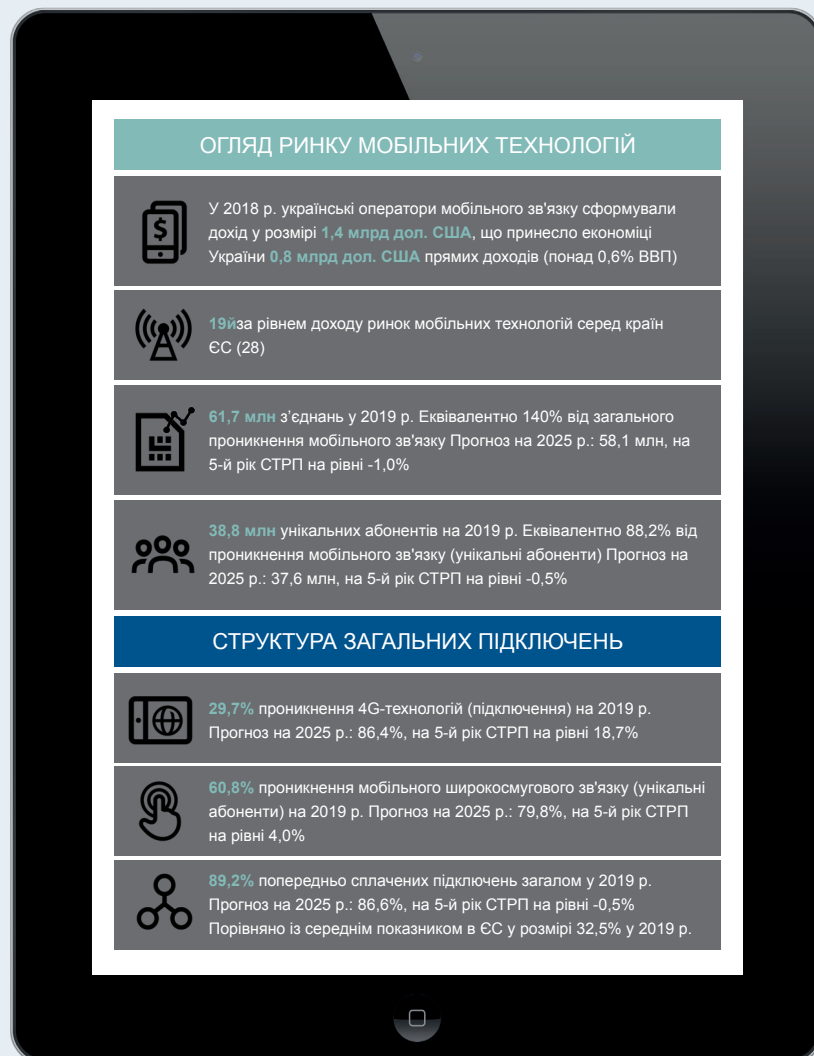
1.2.1 Огляд ринку

Ринок мобільних технологій в Україні у період з 2010 по 2019 рр. стрімко зростає з 33 мільйонів унікальних абонентів до 39 мільйонів при CAGR (сукупних темпах річного приросту) 2%. На Малюнок 1 наведено огляд ринку мобільного зв'язку України і підкреслюється наявність суттєвого потенціалу для підвищення рівня проникнення 4G.²³

Малюнок 1

Український ринок мобільних технологій у цифрах^{24,25}

Джерело: База даних GSMA, аналіз ЕУ

²³ Усі цифри у цьому звіті, починаючи з 2019 року відносяться до третього кварталу, як останні непрогнозовані дані, доступні на момент написання цього звіту станом на 3 квартал 2019 року.

²⁴ Compound annual growth rate (CAGR) is the mean annual growth rate for the period.

²⁵ Throughout this report, 27 European Union countries are used for comparison purposes. This excludes Cyprus due to data availability and includes the United Kingdom as all data relates to periods prior to its exit from the European Union in 2020.

Основними проблемами, які стоять перед ринком мобільних технологій в Україні, є відносно низьке використання мобільної широкосмугової мережі та швидкість завантаження, нижча у порівнянні з провідними країнами світу. Крім того, існує значна частка передплатених підключень і, відповідно відсутність можливості визначити кінцевих користувачів, — в Україні цей показник становить 89,2% порівняно із середнім показником в ЄС на рівні 32,5%. Це ускладнило впровадження нових послуг мобільного зв'язку та пов'язаних з ними урядових ініціатив; лише 10% передплатених SIM-карт в Україні зареєстровані.

1.2.2 Підвищення якості зв'язку в Україні до європейського рівня

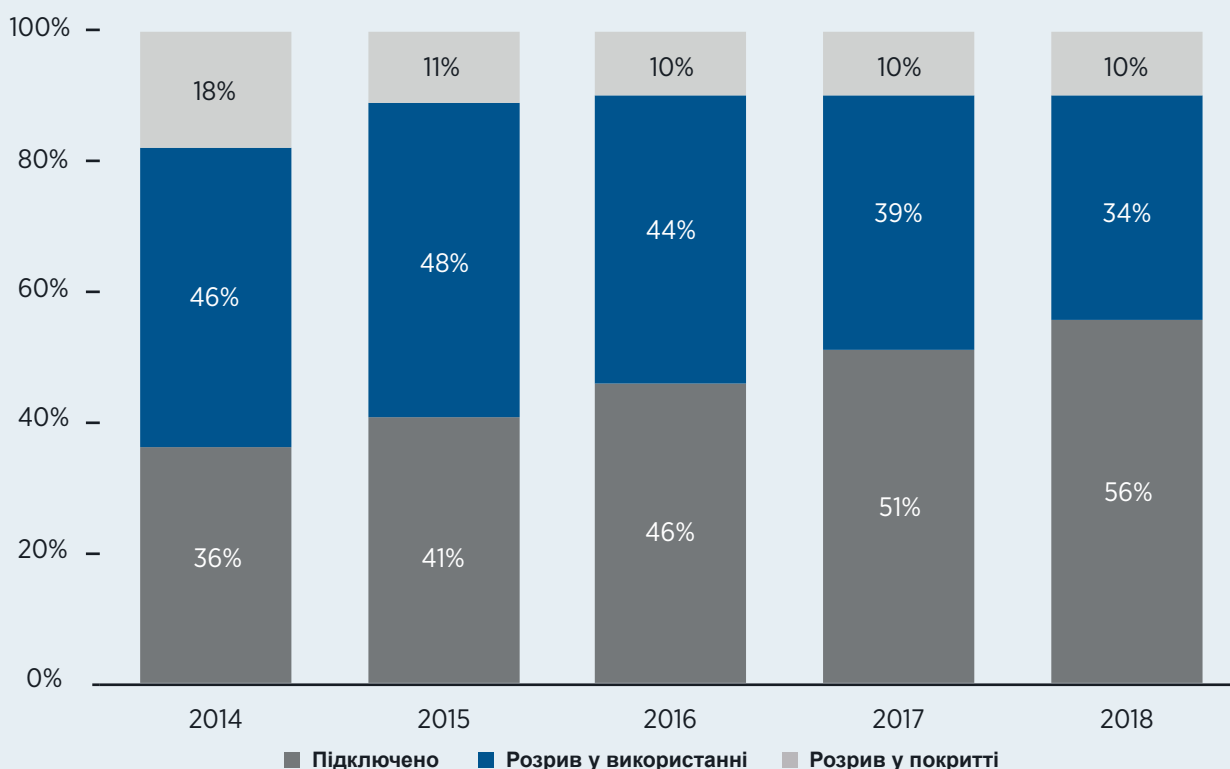
Усунення розриву у використанні мобільного широкосмугового зв'язку може підвищити технологічне включення до середньоєвропейського рівня

Малюнок 2 показує, що розрив у використанні мобільного широкосмугового зв'язку (різниця між охопленням мережі та проникненням) скорочено з 46% до 34% за період з 2014 по 2018 рр., оскільки частка людей, що використовують такий зв'язок суттєво зросла.²⁶ Однак, все ще залишається 34% населення, які потенційно мають доступ до мобільного Інтернету, але не користуються ним. Розрив у використанні в Україні вище середнього для Європи та Центральної Азії (28%),²⁷ що представляє реальну можливість для подальшого розширення.

Малюнок 2

Розрив у використанні послуг мобільного широкосмугового доступу в Україні, 2014-2018 рр.

Джерело: База даних GSMA

²⁶ The State of Mobile Internet Connectivity 2019, GSMA <https://www.gsma.com/mobilefordevelopment/resources/the-state-of-mobile-internet-connectivity-report-2019/>

²⁷ Європа та Центральна Азія — регіон, в якому розташована Україна, і який використовувався для аналізу розриву у використанні, проведеного GSMA у 2019 році. Регіон включає всі 28 країн ЄС (станом на 2019 р.), Україну та 18 інших країн: Албанію, Вірменію, Азербайджан, Білорусь, Боснію і Герцеговину, Грузію, Ісландію, Казахстан, Киргизстан, Молдову, Чорногорію, Північну Македонію, Норвегію, Росію, Сербію, Швейцарію, Таджикистан та Узбекистан.

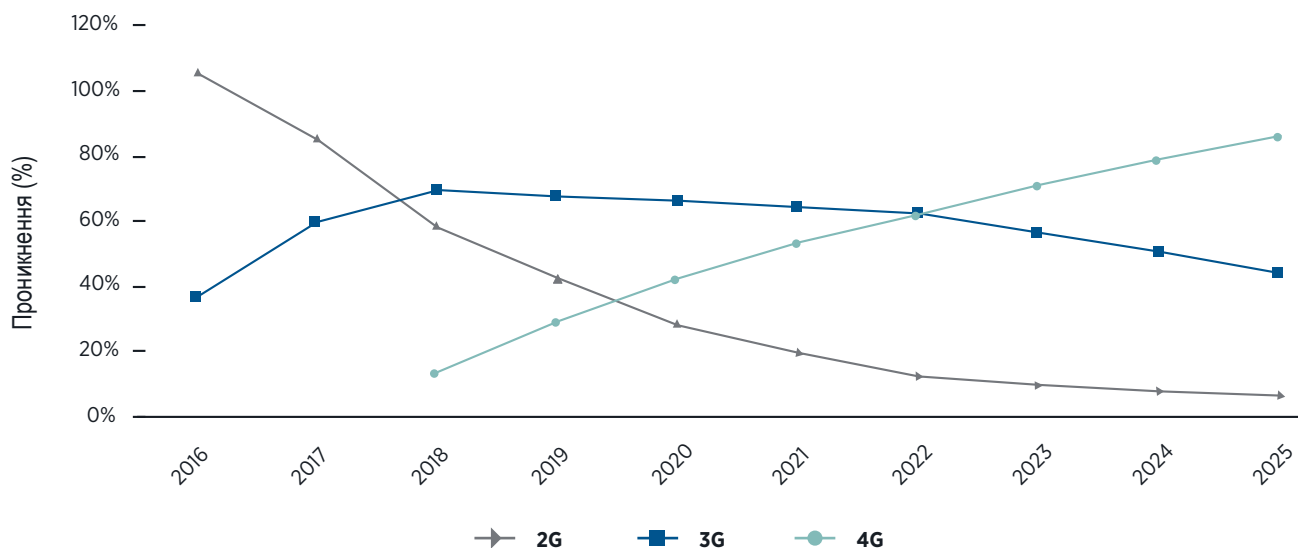
1.2.3 Постійні інвестиції потрібні для розгортання 4G та покращення якості мережі

Як показано на Малюнку 3, у 2019 році рівень проникнення технології 3G становив 68%, що значно вище, ніж рівень проникнення технології 4G, який становив 30%. Однак проникнення послуг 4G швидко зростає, і, як очікується, обійде 3G в 2022 році, зростаючи із сукупними темпами річного приросту (СТРП) 19% і сягнувши 86% до 2025 року.

Малюнок 3

Проникнення на ринок (усього підключень), за технологіями

Джерело: База даних GSMA

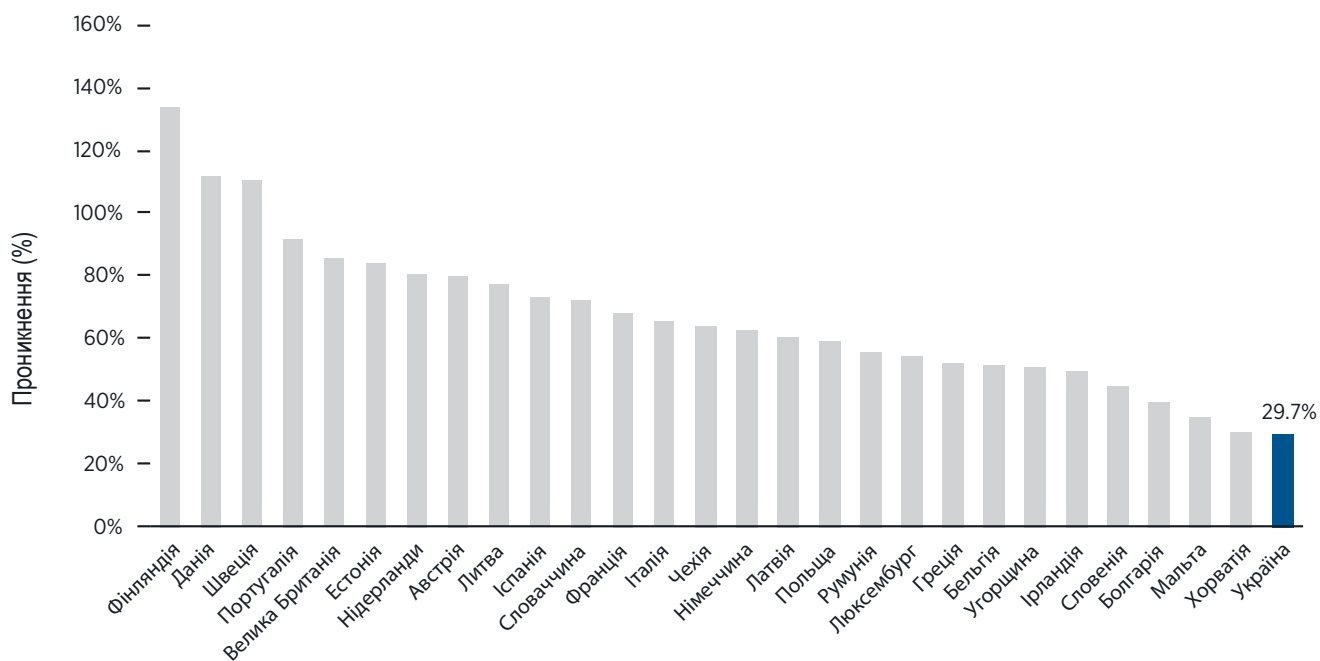

Таке швидке зростання забезпечить наближення України до співставних країн, за рівнем проникнення технології 4G. Малюнок 4 показує, що проникнення 4G у даний час нижче рівнів країн ЄС.

Малюнок 4

Проникнення на ринок 4G (усього підключень) в Україні та країнах ЄС, 2019 р.

Джерело: База даних GSMA

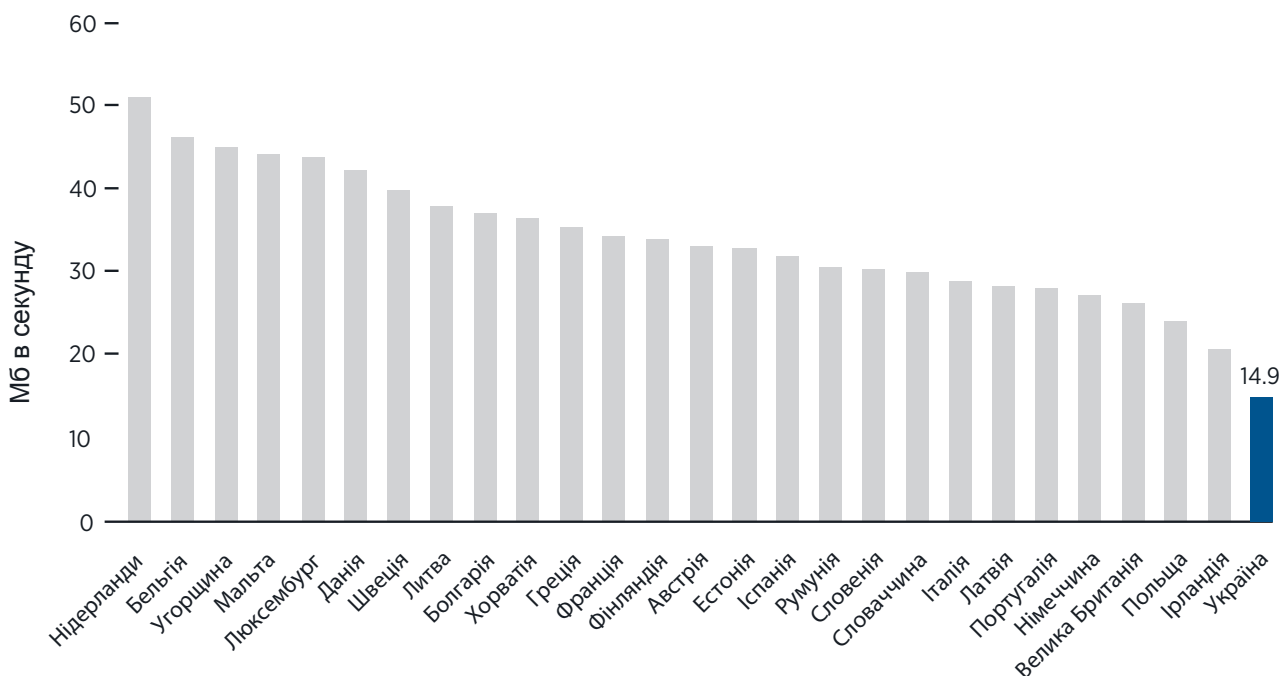

Аналіз Speedtest Intelligence® від Ookla® (див. Малюнок 5) демонструє, що на швидкості приблизно 14,9 мегабіт в секунду середня швидкість завантаження при використанні всіх технологій в Україні також нижче швидкості, що спостерігається в країнах ЄС.

Малюнок 5

Швидкість завантаження (мегабіт в секунду) — Україна та країни ЄС, 2018 р.

Джерело: Дані Speedtest Intelligence® від Ookla®

Галузі потрібно буде продовжувати інвестувати в мережу мобільного широкосмугового доступу для збільшення як проникнення, так і швидкості передачі даних, особливо через збільшення попиту на них. Державні збори та податки, що застосовуються до галузі мобільного зв'язку, збільшують витрати операторів, можуть додати складності системі та можуть застосовуватися непрогнозовано. Таким чином, вони можуть виступати перешкодою для збільшення інвестицій та чинити тиск на інвестиційну спроможність. Політичні рішення щодо державних зборів та оподаткування сектору послуг мобільного зв'язку повинні корелюватися з соціальними вигодами, які має принести розгортання нових технологій, що виходитиме за рамки особистих вигод.

2. Система оподаткування в галузі мобільного зв'язку в Україні: сучасна структура та напрямки вдосконалення

Як уже зазначалось у Розділі 1, галузь мобільного зв'язку відіграє важливу роль в економіці України. Крім свого соціально-економічного впливу, індустрія мобільного зв'язку робить суттєвий внесок у державну фінансову систему України, який відображається в податкових надходженнях та сплаті державних зборів.

Цей розділ присвячено режиму оподаткування, що застосовується до галузі мобільного зв'язку, та податковим надходженням. Тут також порівнюється система оподаткування України на предмет відповідності принципам розробки податкової політики, рекомендованим міжнародними організаціями, такими як Міжнародний валютний фонд (МВФ), Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), Організація Об'єднаних Націй (ООН) та Світовий банк.

2.1 Оподаткування галузі мобільного зв'язку в Україні

2.1.1 Податки з користувачів мобільного зв'язку

У Таблиці 2 нижче представлено податки на мобільний зв'язок, тягар яких падає на споживачів.

Таблиця 2

Основні податки, які сплачують споживачі послуг мобільного зв'язку, 2020 р.

Джерело: Посібник ЕУ з ПДВ, податку з товарів та послуг (GST) та податку з продажів у всьому світі – 2019 та законодавство України

Податок на додану вартість (ПДВ)	20% від вартості послуг мобільного зв'язку, телефонів та SIM-карт ²⁸
Збір до Пенсійного фонду²⁹	7,5% від вартості послуг мобільного зв'язку

Відповідно до діючої системи ПДВ в Україні, експорт телекомунікаційних послуг виходить за межі ПДВ України, і відповідний вхідний ПДВ не підлягає відшкодуванню. Однак, згідно з Угодою про асоціацію з Європейським Союзом (ЄС), Україні потрібно буде запровадити кілька положень Директиви про ПДВ до 1 вересня 2022 року. Це включало б можливість вирахування вхідного ПДВ, понесеного за постачання експорту телекомунікаційних послуг.³⁰

Що стосується збору до Пенсійного фонду, то ставка, що застосовується до послуг мобільного зв'язку (7,5%), вища, ніж ставка, що застосовується до інших товарів, наприклад, нових автомобілів (3-5%) або нерухомості (1%).³¹

²⁸ Ставка ПДВ у розмірі 0% застосовується до експорту товарів з України.

²⁹ Для цілей цього дослідження збір до Пенсійного фонду було класифіковано як акцизний збір, оскільки це галузевий податок, який застосовується до споживання послуг мобільного зв'язку. Однак його не слід плутати з окремим акцизним збором, який застосовується до алкоголю, тютюну, бензину чи дизельного палива, який місцевим законодавством позначається як «акцизний збір».

³⁰ Наразі до парламенту України подано законопроект про внесення змін до Податкового кодексу України (реєстр. № 2041 від 3 вересня 2019 року) щодо зміни правил ПДВ відносно експорту та приведення їх у відповідність правилам ПДВ ЄС. Міжнародні телекомунікаційні послуги, а також послуги міжнародного роумінгу, що надаються українськими операторами іноземним операторам, вважатимуться наданими у країні заснування постачальника послуг (тобто в Україні). Такі постачання будуть обкладатися ставкою ПДВ 0%, отже, оператори зможуть повернути вхідний ПДВ.

³¹ PKF, Ukraine Tax Guide 2016/17, <https://www.pkf.com/media/10028488/ukraine-tax-guide-2016-17.pdf>.

2.1.2 Податки та збори з мобільних операторів

У Таблиці 3 нижче представлено податки, що сплачуються мобільними операторами.

Таблиця 3

Основні податки, які сплачують мобільні оператори, 2020 р.

Джерело: Посібники EY 2019 Worldwide Corporate Tax Guide, EY 2019 - 2020 Personal Tax and Immigration Guide та законодавство України

Податок на прибуток підприємств	18% на оподатковуваний дохід
Податки на зайнятість	
• Податок на доходи фізичних осіб (утримується)	18% на зарплату та подібні компенсації
• Єдиний соціальний внесок (сплачується роботодавцем)	22% на зарплату та подібні компенсації ³²
• Військовий збір (утримується)	1,5% на зарплату та подібні компенсації
Митні збори	
• Мито на мережеве обладнання ³³	0% -10% митної вартості ³⁴
Державні збори	
• Плата за РЧМ	Різні ставки
• Збір за номера	Різні ставки
• Технічний нагляд за мережею	Різні ставки ³⁵
• Дозволи	Різні ставки
Платежі за РЧ ресурс	
• Плата за користування РЧ ресурсом	3 000 грн. за МГц на місяць на радіочастотних діапазонах 2300-2400 МГц та 2500-2690 МГц 23 085,25 грн за МГц на місяць для всіх інших радіочастотних діапазонах ³⁶ (індексується відповідно до рівня інфляції)
Інші податки	
• Податок на нерухомість	Різні місцеві тарифи на квадратний метр нерухомості (обмежено до 1,5% від мінімальної заробітної плати станом на 1 січня звітного року)
• Податок на землю	0.1% - 12%
• Гербовий збір	Різні ставки
• Збір за паркування	Різні ставки
Разові збори	
• Ліцензійні платежі	Різні ставки

32 Щомісячна база оподаткування обмежена до 15 розмірів мінімальної зарплати, що становить приблизно 70 845 грн. станом на 1 січня 2020 року.

33 На обладнання, що підпадає під дію Глави 85 HS «Електричні машини, обладнання та їх частини; апаратура для запису або відтворення звуку, телевізійна апаратура для запису та відтворення зображення і звуку, їх частини та приладдя».

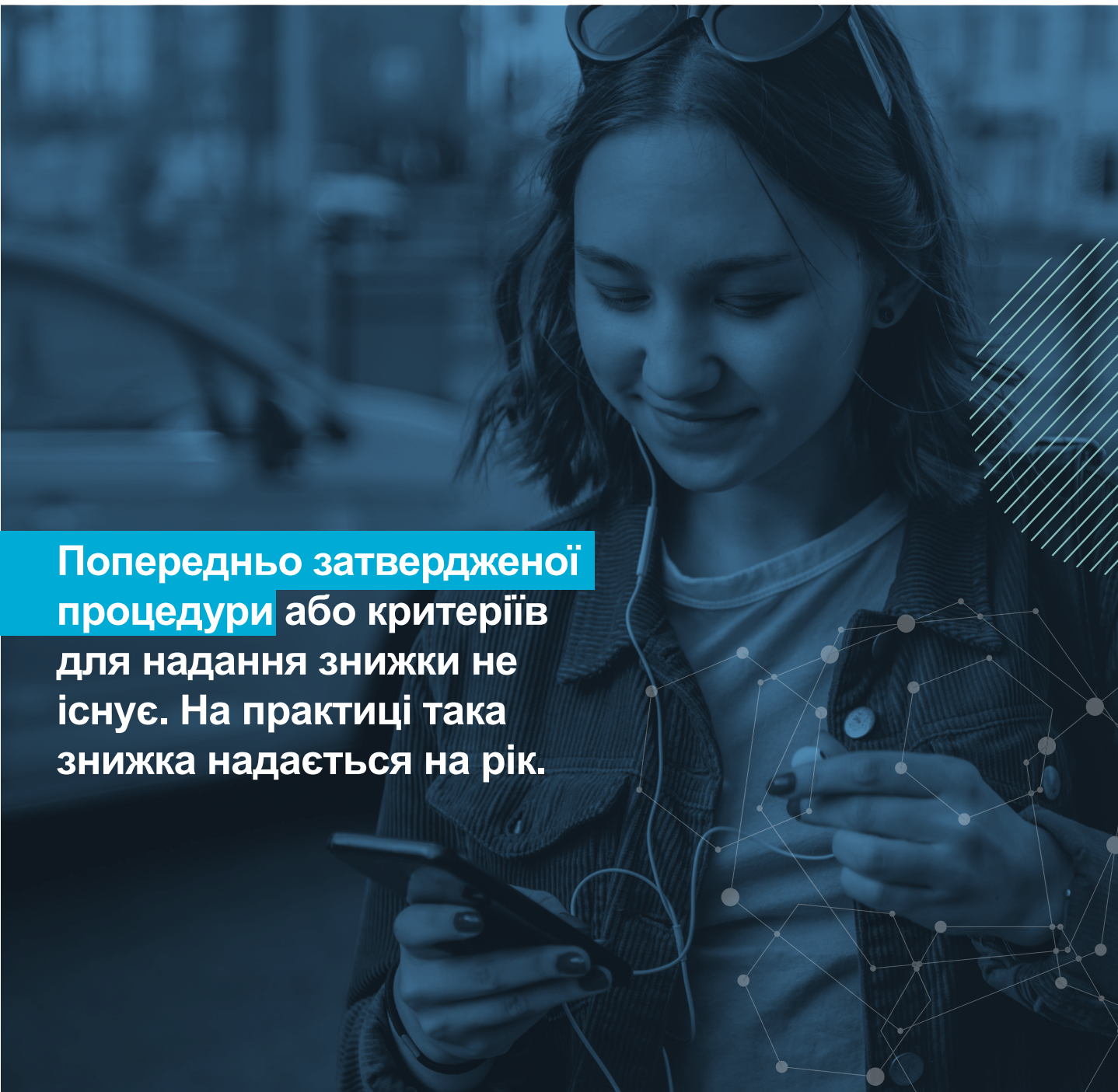
34 Плата за страхування та транспортування додається до ціни рахунків, а також і деякі інші витрати (там, де вони застосовуються), як встановлено Митним кодексом України.

35 Це не окремі збори, але вони можуть бути включені до інших встановлених законом зборів, якщо оператори не виконують обслуговування мережі самостійно.

36 Можуть застосовуватися коефіцієнти збільшення або зменшення.

Український державний центр радіочастот («УДЦР») має монополію на здійснення радіочастотного моніторингу («РЧМ»). Користувачі радіочастот укладають угоди з УДЦР про щомісячну плату за РЧМ. тарифні плати за РЧМ затверджуються Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації («НКРЗІ») та є загальнодоступними.

Однак УДЦР має право знизити рівень затверджених тарифів до 40% (але остаточна плата не повинна бути нижчою, ніж витрати на РЧМ). На практиці таке зниження затверджується НКРЗІ. УДЦР також може скасувати надане зменшення за умови отримання згоди від НКРЗІ.

Попередньо затверджені процедури або критеріїв для надання знижки не існує. На практиці така знижка надається на рік.

2.2 Частка податків від галузі мобільного зв'язку

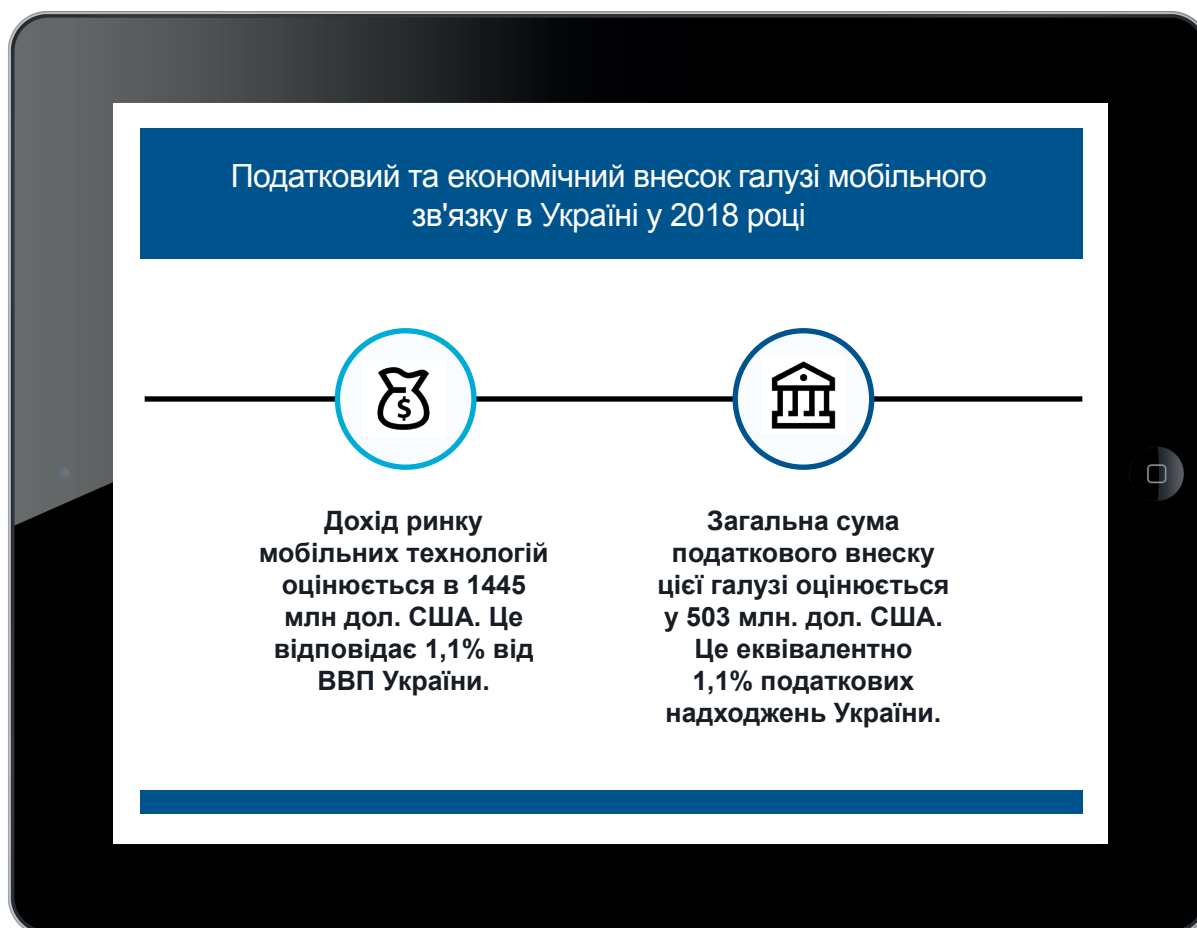

У 2018 році загальна сума податкового внеску сектору мобільного зв'язку оцінювалась в розмірі 503 млн доларів США. Це становить 35% від загальних доходів ринку і 1,1% від податкових надходжень в Україні.

Малюнок 6

Податковий та економічний внесок галузі мобільного зв'язку в економіку України у 2018³⁷

Джерело: База даних GSMA, аналіз ЕУ і дані операторів

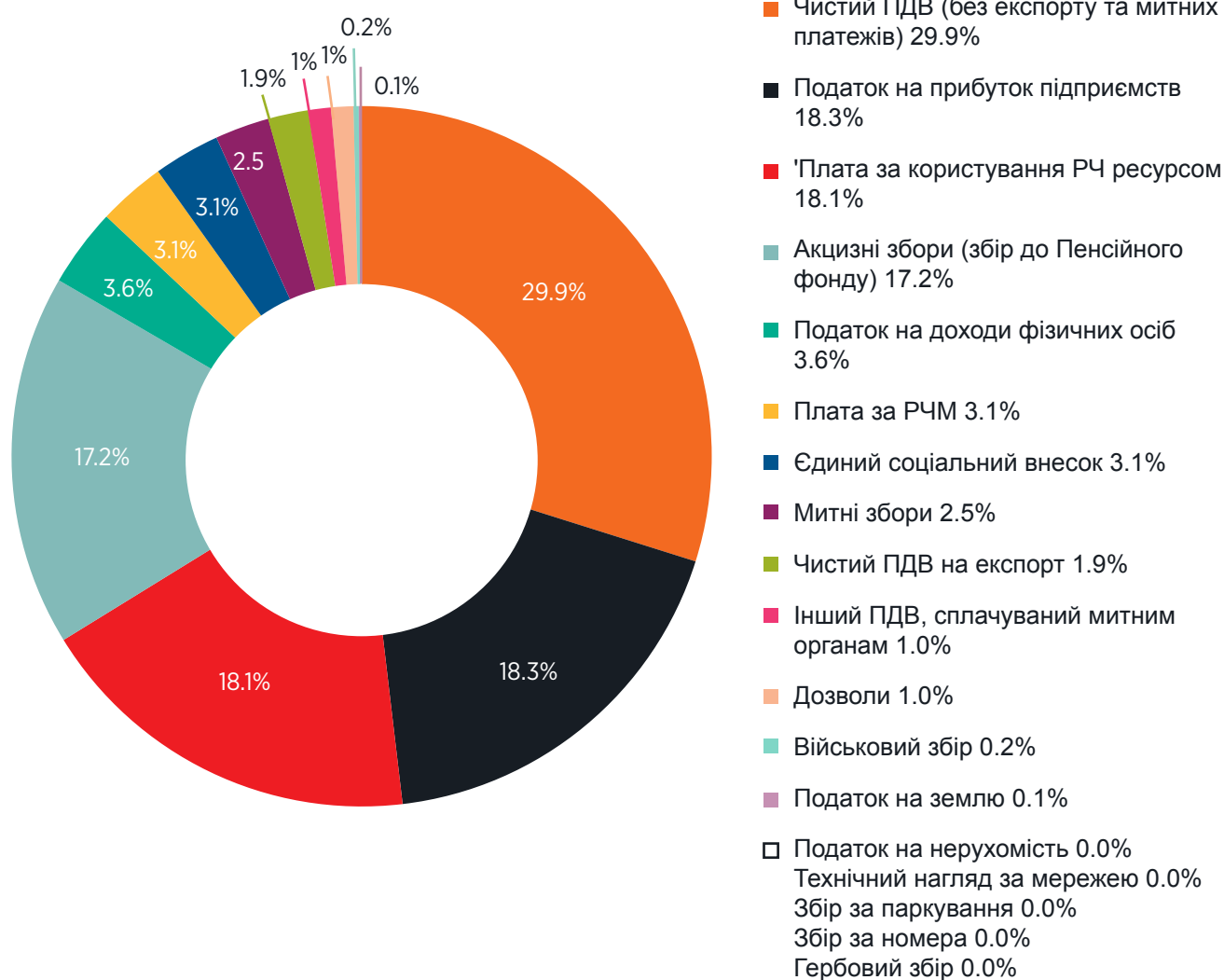
37 У 2018 році ВВП України склав 130,8 млрд доларів, а загальні податкові надходження – 44,6 млрд доларів.

Як показано на Малюнку 7, найбільшим джерелом податкових платежів є ПДВ (33% від загальної суми податкових платежів), що сплачується представниками галузі мобільного зв'язку. Далі йдуть податок на прибуток підприємств (18%) та рентна плата за радіочастотний ресурс (18%).

Малюнок 7

Різні податки у відсотках від загальної суми податкових надходжень в галузі мобільного зв'язку України в 2018 р.

Джерело: База даних GSMA, аналіз ЕУ і дані операторів

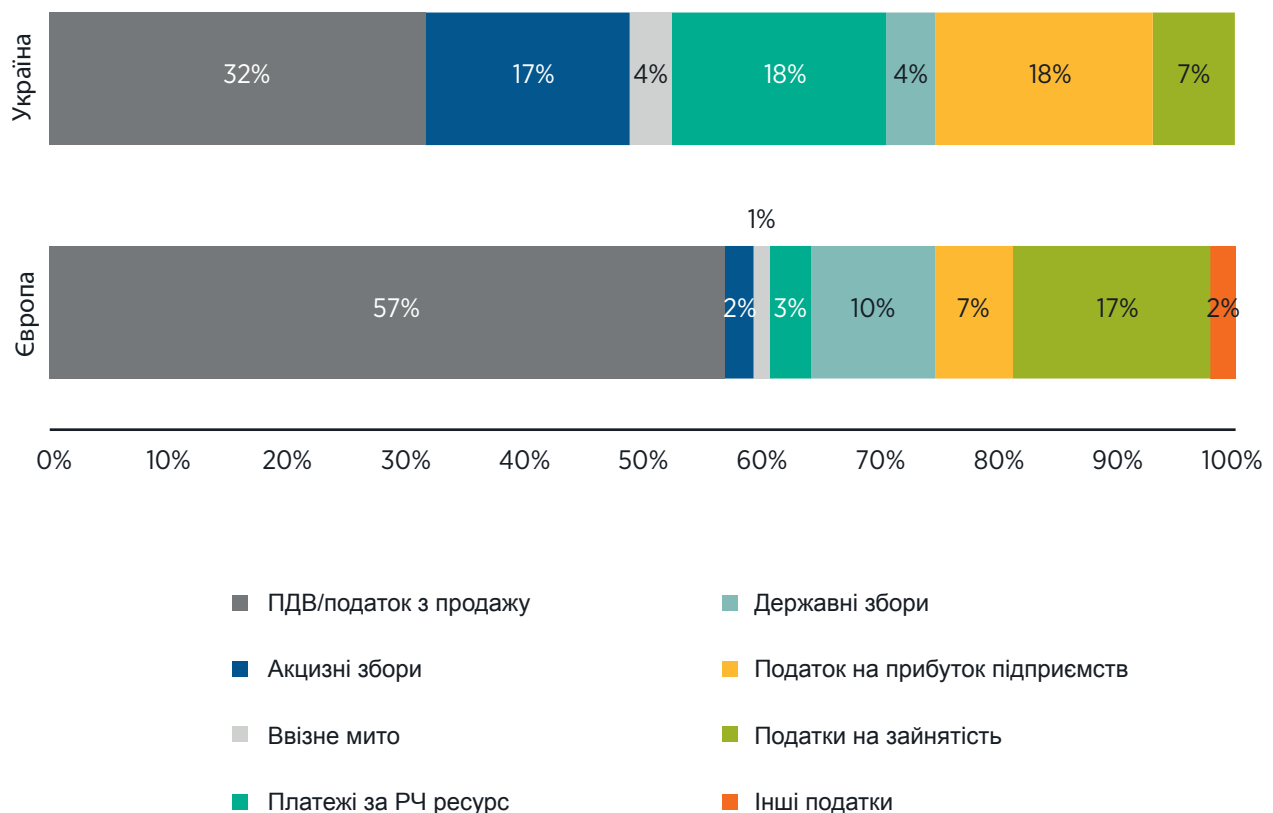

Як показано на Малюнку 8, порівняно із середнім показником у Європі, Україна отримує більш високу частку податкових платежів від плати за радіочастотний ресурс на рівні 18% (середній показник у Європі — 3%), податку на прибуток підприємств — 18% (7%), акцизних зборів — 17% (2%), а також ввізного мита на рівні 4% (1%).

Малюнок 8

Різні податки та збори у відсотках від загальної суми податкових надходжень в галузі мобільного зв'язку України і Європі

Джерело: База даних GSMA, аналіз ЕУ і дані операторів³⁸

³⁸ Наведені показники для України за 2018 р., а для Європи — 2017 р.

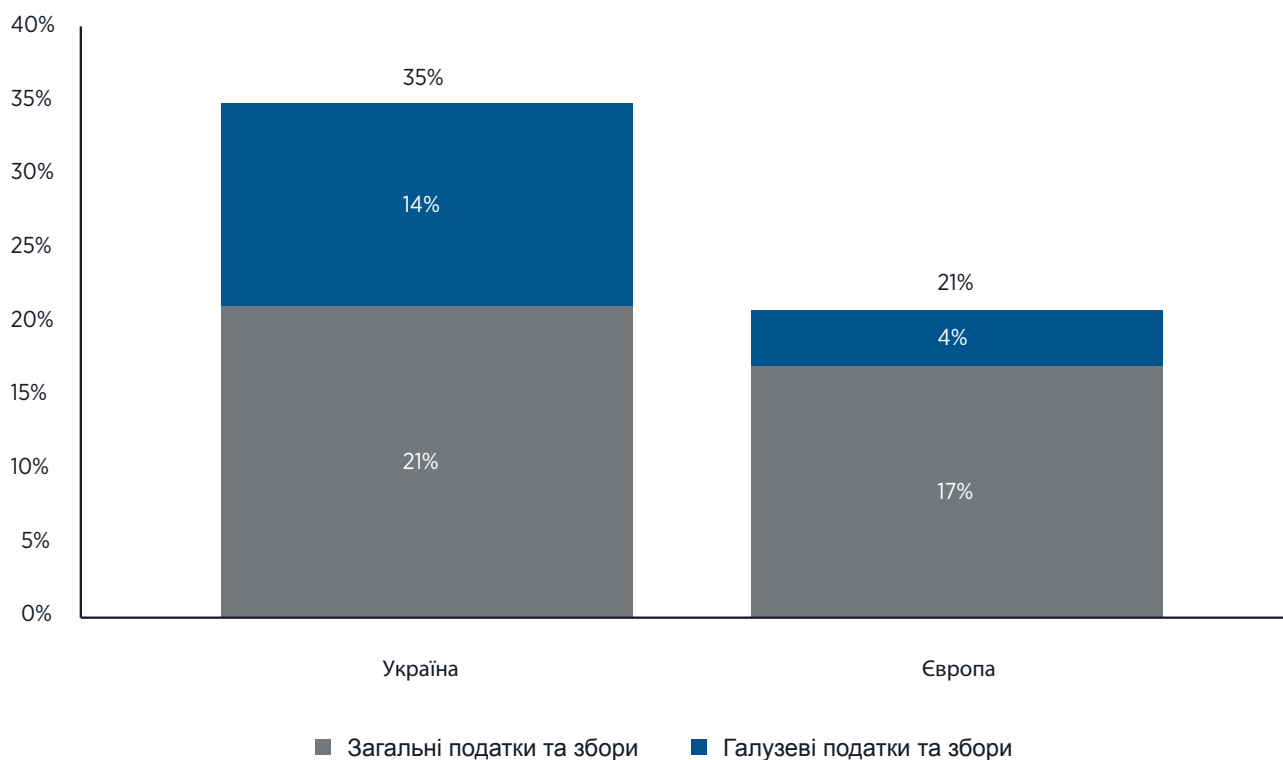
Як показано на Малюнку 9, обсяг податкового тягаря в Україні (35% від загального ринкового обороту) вищий, ніж середній показник в інших країнах Європи (21%). В Україні сума податків, що відносяться конкретно до мобільної індустрії, дорівнювала еквіваленту 14% від загальних доходів галузі мобільного зв'язку, що значно вище середнього показника для Європи (4%). Джерелом специфічного податкового тягаря на галузь мобільного зв'язку є регуляторні платежі та збір з послуг мобільного зв'язку у Пенсійний фонд.

Загальні податки еквівалентні приблизно 21% загального обсягу доходів від галузі мобільного зв'язку в Україні. Цей показник також вище середнього по Європі (17%).

Малюнок 9

Загальні податки та збори порівняно з податками і зборами в галузі мобільного зв'язку (у відсотках від доходів галузі мобільного зв'язку)

Джерело: База даних GSMA, аналіз EY і дані операторів³⁹

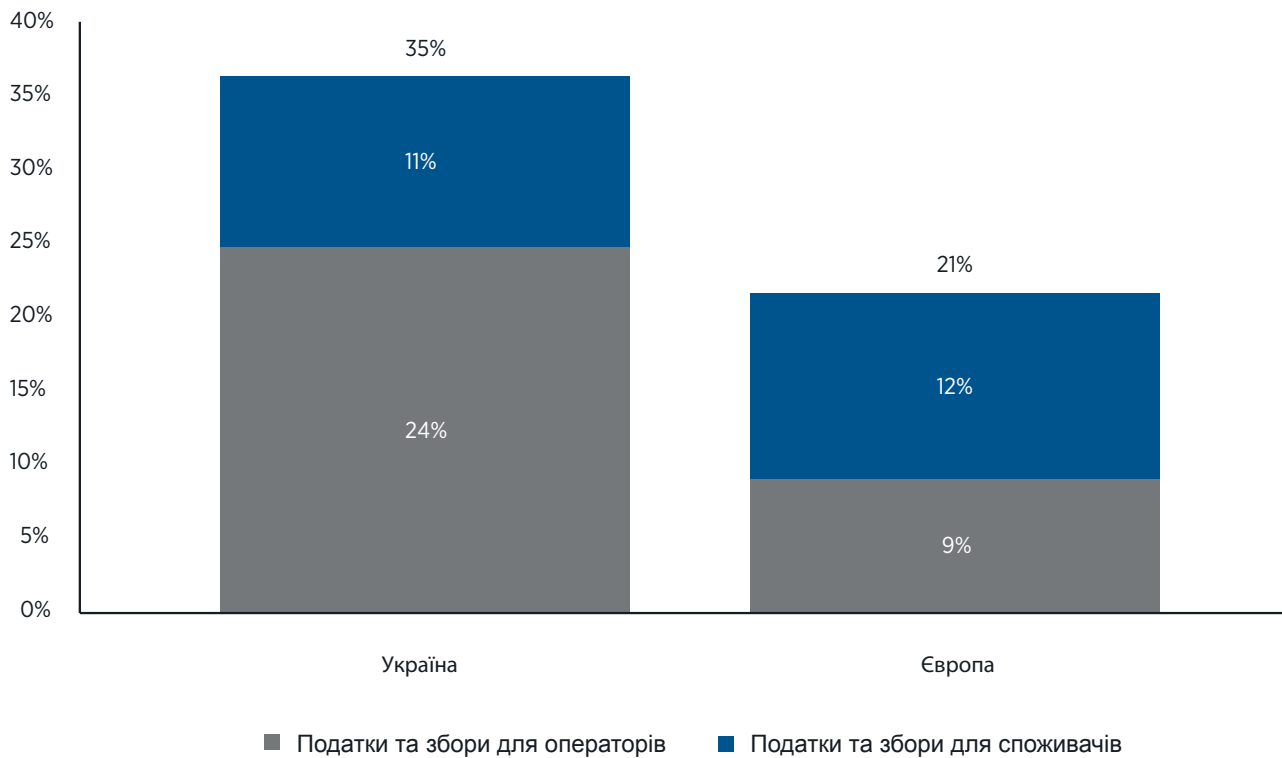
³⁹ Наведені показники для України за 2018 р., а для Європи — 2017 р.

Як показано на Малюнку 10, обсяг податкового тягаря операторів мобільного зв'язку в Україні (24% від загального ринкового обороту) також вищий, ніж середній показник в Європі (9%).

Малюнок 10

Податки та збори для операторів порівняно з податками і зборами для споживачів (у відсотках від доходів галузі мобільного зв'язку)

Джерело: База даних GSMA, аналіз EY і дані операторів⁴⁰

⁴⁰ Наведені показники для України за 2018 р., а для Європи — 2017 р.

2.3 Оцінка оподаткування галузі мобільного зв'язку в Україні

Уряди країн стягують податки для того, щоб мати можливість фінансувати надання державних благ і послуг. Однак якщо податкова політика є недосконалою, це може викликати небажані наслідки як для уряду, так і для платників податків з точки зору сфери охоплення податковим навантаженням, розподілення податкового ефекту, ефективності і вартості збирання податків.

Для попередження таких небажаних наслідків потрібно дотримуватися певних принципів розробки податкової політики, рекомендованих міжнародними організаціями, такими як МВФ, ОЕСР, ООН та Світовий банк.⁴¹

Принципи оподаткування, що застосовуються до галузі мобільного зв'язку

- **Податки не повинні стояти на шляху інвестицій.** Стабільна і прозора система оподаткування разом із міжнародними стандартами є стратегією, яка створює умови для стабільного залучення інвестицій.⁴²
- **Оподаткування повинно мати максимально широку базу.** Перевага має віддаватися податкам з широкою базою, що мають єдину низьку ставку ніж галузевим податкам (на послуги мобільного зв'язку). Це дозволить максимально підвищити доходи при мінімальному втручанні в процеси використання і надання послуг мобільного зв'язку.
- **Галузеві податки (на послуги мобільного зв'язку) слід обмежити і чітко обґрунтувати їх зовнішніми факторами.** Галузеві податки (на послуги мобільного зв'язку) повинні бути вузькоспрямованими і відноситися лише до деяких категорій товарів — у першу чергу з тієї причини, що споживання цих товарів тягне за собою негативні соціальні фактори та фактори зовнішнього порядку. Оскільки з мобільними телефонами і послугами пов'язані позитивні зовнішні фактори вони не повинні включатися в список товарів і послуг, що підлягають особливо підвищеному оподаткуванню.⁴³
- **Система оподаткування повинна бути побудована на принципах рівності.** До операторів і користувачів мобільного зв'язку повинні застосовуватися ті ж вимоги, що і до інших, в аналогічних обставинах («горизонтальна рівність»). Крім того, в системі оподаткування має зберегтися і «вертикальна рівність»⁴⁴ за рахунок недопущення регресивного оподаткування, яке більшою мірою впливає на користувачів мобільних послуг з категорії осіб з низьким рівнем доходів.⁴⁵
- **Податки не повинні негативно впливати на фінансову доступність послуг мобільного зв'язку,** оскільки надмірне оподаткування може призвести до зростання цін на мобільні телефони і послуги. Крім того, зібрані податки також мають спрямовуватися на покращення мобільної інфраструктури, тим самим збільшуючи охоплення та доступність цифрових технологій, особливо в сільській місцевості.⁴⁶
- **Державні збори та платежі за частотний ресурс повинні встановлюватися з оплатою, що покриває видатки.** Оскільки ці збори можуть впливати на виробництво та підвищувати ціни, державні збори та платежі за частотний ресурс не повинні бути надмірними.⁴⁷
- **Система оподаткування повинна бути простою.** Правила оподаткування повинні бути зрозумілими і не складнішими, ніж це необхідно для досягнення мети політики, стимулювання діяльності компаній мобільного зв'язку і користувачів їхніх послуг для прийняття оптимальних рішень та стимулювати відповідні політичні ініціативи.⁴⁸
- **Процедури збирання податків повинні бути простими.** Збирання податків повинно бути максимально ефективним, тобто передбачати низькі витрати на податкове адміністрування, та мінімізацію можливостей ухиленнями від сплати податків та запобігання таким випадкам.⁴⁹

- 41 МВФ, ОЕСР, ООН та Світовий банк, 2011, Supporting the Development of More Effective Tax Systems. A Report to the G-20 Development Working Group by the IMF, OECD, UN, and World Bank, <https://www.oecd.org/ctp/48993634.pdf>.
- 42 там само.
- 43 MCE, 2013, Taxing Telecommunication/ICT services: an overview. <https://www.itu.int/en/ITU-D/Regulatory-Market/Documents/Taxation%20Study-final-en.pdf>.
- 44 там само.
- 45 R.M. Bird and E.M Zolt, 2003, Introduction to Tax Policy Design and Development, <https://www.internationalbudget.org/wp-content/uploads/Introduction-to-Tax-Policy-Design-and-Development.pdf>.
- 46 V. Tanzi and H. Zee, 2001, Tax Policy for Developing Countries, <https://www.imf.org/external/pubs/ft/issues/issues27/>.
- 47 Міжнародний союз електрозв'язку (МСЕ), 2013, Taxing Telecommunication/ ICT Services: An Overview, <https://www.itu.int/en/ITU-D/Regulatory-Market/Documents/Publications/Taxation2%20E-BAT3.pdf>.
- Світовий банк, InfoDev, МФК та МСЕ, 2011, Telecommunications Regulation Handbook, <http://documents.worldbank.org/curated/en/527131468338984285/pdf/NonAsciiFileName0.pdf>.
- Директива 2002/20/ЄС Європейського парламенту та Ради від 7 березня 2002 року про дозвіл електронних комунікаційних мереж та послуг (Authorisation Directive), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32002L0020&from=EN>.
- 48 МВФ, ОЕСР, ООН та Світовий банк, 2016 рік, Enhancing the Effectiveness of External Support in Building Tax Capacity in Developing Countries. Prepared for Submission to G20 Finance Ministers, <http://www.oecd.org/ctp/enhancing-the-effectiveness-of-external-support-in-building-tax-capacity-in-developing-countries.pdf>.
- 49 МВФ, 2011, Revenue Mobilization in Developing Countries, <https://www.imf.org/external/np/pp/eng/2011/030811.pdf>.

Під час оцінки поточного режиму оподаткування сектора мобільних послуг в Україні з використанням принципів, викладених у вищенаведеному розділі, були визначені наступні характеристики:

• **Нинішня система оподаткування накладає значний податковий тягар на галузь мобільного зв'язку, обмежуючи позитивні зовнішні ефекти, які забезпечує ця галузь.**

Як показано в розділі 2.2, податкове навантаження на сектор мобільного зв'язку в Україні високе і становить 35% від загальних доходів ринку, що значно перевищує розмір податкового навантаження, яке спостерігається в Європі (21% від доходів ринку). Оператори сплачують понад дві третини (68%) від загального податкового навантаження, а споживачі сплачують інші 32%. Крім того, в Україні сума податків, що відносяться конкретно до мобільної індустрії, дорівнювала еквіваленту 14% від загальних доходів сектору мобільного зв'язку, що вище середнього показника для Європи (4%). Джерелом специфічного податкового тягара на галузь мобільного зв'язку є регуляторні платежі та збір з послуг мобільного зв'язку у Пенсійний фонд.

Такий високий податковий тягар може зробити податкову систему України менш сприятливою для інвестицій, що, в свою чергу, ризикує позбавити економіку більш широких переваг підвищення охоплення мобільним зв'язком, продуктивності та доступності цифрових технологій для всієї економіки.

• **Високе податкове навантаження на операторів мобільного зв'язку може перешкодити подальшим інвестиціям у цю галузь**

Як визначено в розділі 2.2, обсяг податкового тягара операторів мобільного зв'язку в Україні (24% від загального ринкового обороту) вищий, ніж середній показник в Європі (9% від загального ринкового обороту). В основному це пов'язано з податком на прибуток підприємств та платою за радіочастотний ресурс, які разом становлять 36% від загальної суми податків, сплачених галуззю мобільного зв'язку. Лише плата за користування радіочастотним ресурсом становить 18% від загального податкового навантаження; це в шість разів вище середнього показника країн Європи (3% від загальної суми податкових платежів). Платежі за частотний ресурс не повинні бути надмірними, оскільки ці податки можуть впливати на конкуренцію та підвищувати ціни. Крім того, в Україні здійснюється індексація рентної плати за радіочастотний ресурс на рівень інфляції, що може призвести до раптового і несподіваного збільшення платежів операторів. Це може посилити

невизначеність щодо розміру державних зборів у галузі. Зменшення плати за радіочастотний ресурс та підвищення передбачуваності її зміни може зробити податкову систему більш сприятливою для інвестицій та привести платежі за радіочастотний ресурс в Україні у відповідність з європейським показниками.

Крім того, відсутність заздалегідь встановленої процедури надання знижок на плату за РЧМ (в тому числі критеріїв надання таких знижок, періоду чи інших рекомендацій), створює певну невизначеність та відсутність прозорості для мобільних операторів щодо рівня плати за РЧМ в довгостроковій перспективі.

Крім того, як зазначалося в розділі 2.1, поточний режим оподаткування ПДВ не дозволяє вирахування вхідного ПДВ, понесеного за постачання експорту телекомунікаційних послуг. Це збільшує витрати українських операторів мобільного зв'язку та знижує конкурентоспроможність галузі порівняно з іншими європейськими мобільними операторами, які в даний час можуть отримувати повернення вхідного ПДВ на експорт відповідно до Директиви ЄС про ПДВ. Усунення поточної невідповідності між правилами ПДВ в Україні та директивою ЄС щодо ПДВ надасть змогу мобільним операторам конкурувати в більш рівних умовах з іншими європейськими операторами.

• **Наявність акцизного збору (у вигляді спеціального збору до Пенсійного фонду) на послуги мобільного зв'язку може уповільнити проникнення мобільного зв'язку.**

Податкове навантаження у вигляді акцизу на споживачів послуг мобільного зв'язку в Україні (17% від загального податкового навантаження) у вісім разів вище середнього показника країн Європи (2% від загальної суми податкових платежів). У цьому відношенні Україна відхиляється від стандартної практики в Європі, де акцизні збори на послуги мобільного зв'язку є винятком; подібні податки є лише в Греції (за ставками від 12% до 20%) та на Мальті (4%). Більшість європейських країн, які зазвичай більш розвинені порівняно з іншими регіонами, не вводять таких податків через їхній негативний вплив на фінансову доступність послуг мобільного зв'язку, що може обмежити позитивні зовнішні ефекти галузі мобільного зв'язку.

- **Існує потенціал для вдосконалення адміністрування податків.**

Україна зобов'язалась надалі підвищувати ефективність адміністрування податків та мита, а також зменшити тягар забезпечення відповідності для платників податків шляхом переходу на аудит на основі ризику; покращення онлайн-порталу для платників податків (електронного кабінету) для забезпечення онлайн реєстрації, оновлення інформації платників податків та електронних платежів; а також вдосконалення інформаційних послуг для платників податків.⁵⁰

Наведена вище оцінка свідчить про наявність значних можливостей для вдосконалення податкової та регуляторної системи України, зокрема для збалансування платежів за користування радіочастотним ресурсом та приведення режиму ПДВ на експорт телекомунікаційних послуг у відповідність до правил ЄС. Виходячи з цього, у наступному розділі викладено три варіанти, які могли б покращити податкове середовище в Україні, включаючи обґрунтування змін та наслідки кожного варіанту.

50 МВФ, 2019, Request for Stand-By Arrangement and Cancellation of Arrangement under the Extended Fund Facility—Press Release; Staff Report; and Statement by the Executive Director for Ukraine, IMF Country Report No. 19/3, January 2019, <https://www.imf.org/en/Publications/CR/Issues/2019/01/08/Ukraine-Request-for-Stand-By-Arrangement-and-Cancellation-of-Arrangement-Under-the-Extended-46499>.

3. Економічний вплив податкової та регуляторної реформи на галузь мобільного зв'язку в Україні

У цьому розділі оцінюються три варіанти податкової реформи та реформи державних зборів, виходячи з їхнього впливу на галузь мобільного зв'язку та економіку в цілому. Ці варіанти були розроблені завдяки співпраці ЕУ, Асоціації GSMA та її українських членів.

3.1 Варіанти реформи

Варіант 1: Скасування індексації рентної плати за користування радіочастотним ресурсом та скасування плати за радіочастотний моніторинг

У цьому сценарії скасовується індексація рентної плати за користування радіочастотним ресурсом, а також плати за радіочастотний моніторинг, починаючи з 2021 року. На даний час на них припадає 21% загальних податкових платежів та державних зборів із галузі мобільного зв'язку. Скорочення цих регуляторних платежів сприяло б подальшому інвестуванню в галузь мобільного зв'язку та знизило б ефективні ціни для споживачів. Це також підвищило б передбачуваність, оскільки індексація застосовувалася ситуативно (у деякі роки вона застосовувалася, а у деякі — ні), призводячи до неочікуваного збільшення плати за користування радіочастотним ресурсом (як зазначено в Розділі 2.3).

Рівень плати за радіочастотний моніторинг залежить від знижки на тарифи, що встановлюється Українським державним центром радіочастот (УДЦР) та затверджується Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації (НКРЗІ). Знижка встановлюється щорічно, немає вказівок щодо того, як визначається її рівень або критерії її надання, і УДЦР залишає за собою право скасувати оголошені знижки за умови отримання згоди від НКРЗІ. Це, знову ж таки, створює непередбачуваність для операторів, а отже, усунення плати за радіочастотний моніторинг одночасно зменшить витрати та підвищить передбачуваність.

Реалізація Варіанту 1 приведе до зниження фактичної ставки порівняно із «вихідним сценарієм» без зміни плати⁵¹ за кожний рік реформи, як це визначено у перших двох рядках Таблиці 4. Два нижні рядки таблиці ілюструють відповідні пропорції зміни фактичної ставки, спричинені кожним елементом реформи.

Таблиця 4

Прогнозні державні збори у відсотках до регулярних доходів

Джерело: Аналіз ЕУ

Державні збори у відсотках до регулярних доходів	2021	2022	2023	2024	2025
Вихідний сценарій	9.0%	9.9%	10.9%	11.8%	12.6%
Сценарій 1	7.3%	7.6%	7.8%	8.0%	8.1%
<i>Відсоток змін, що пояснюється усуненням індексації на інфляцію плати за користування РЧ ресурсом</i>	28%	45%	56%	63%	68%
<i>Відсоток змін, що пояснюється усуненням плати за РЧМ</i>	72%	55%	44%	37%	32%

⁵¹ Вихідний сценарій відображає поточне оподаткування галузі мобільного зв'язку і, відповідно, включає діючі рівні державних зборів. Детальніше про припущення щодо моделювання, які застосовувалися в цьому дослідженні див. Додаток А, а щодо детальної оцінки впливу — Додаток В.

Варіант 2: Зниження плати за користування радіочастотним ресурсом на 50% під час розгортання мережі 4G

У цьому сценарії ставка плати за користування радіочастотним ресурсом знижується на 50% для суб'єктів, залучених у процес рефармінгу спектру в період, що моделюється (2021-2025 рр.).

Це обмежене в часі скорочення плати за користування радіочастотним ресурсом сприяло б збільшенню інвестицій у мережі 4G для прискорення розширення покриття мережі та збільшення потужності, що, в свою чергу, повинно знизити ціни та підвищити якість послуг мобільного зв'язку. Збереження передбаченого зниження плати після періоду розгортання мережі 4G також може сприяти подальшому інвестуванню в мережі 5G.

Варіант 3: Впровадження податкового кредиту з ПДВ на експорт мобільних послуг

Цей сценарій дозволяє забезпечення можливості повернення ПДВ на експорт мобільних послуг з 2021 року. Послуги, до яких може застосовуватися цей кредит — це послуги, які надаються українськими операторами мобільного зв'язку іноземним мобільним операторам, включаючи роумінг, транзит та термінацію міжнародного трафіку.

Наразі експорт телекомунікаційних послуг виходить за межі ПДВ України, і відповідний вхідний ПДВ не підлягає відшкодуванню. Це збільшує витрати українських операторів мобільного зв'язку та не відповідає політиці, прийнятій у більшості європейських країн, які дозволяють отримання повернення вхідного ПДВ на експорт відповідно до Директиви ЄС про ПДВ.

Дозвіл на повернення вхідного ПДВ на телекомунікаційні послуги відповідав би принципу «фіскальної нейтральності», який є основною особливістю ПДВ згідно з Податковим кодексом України. Крім того, згідно з Угодою про асоціацію з ЄС, Україні потрібно буде запровадити Директиву про ПДВ до 1 вересня 2022 року, яка містила б можливість вирахування вхідного ПДВ, понесеного за постачання експорту телекомунікаційних послуг.

3.2 Підхід до моделювання

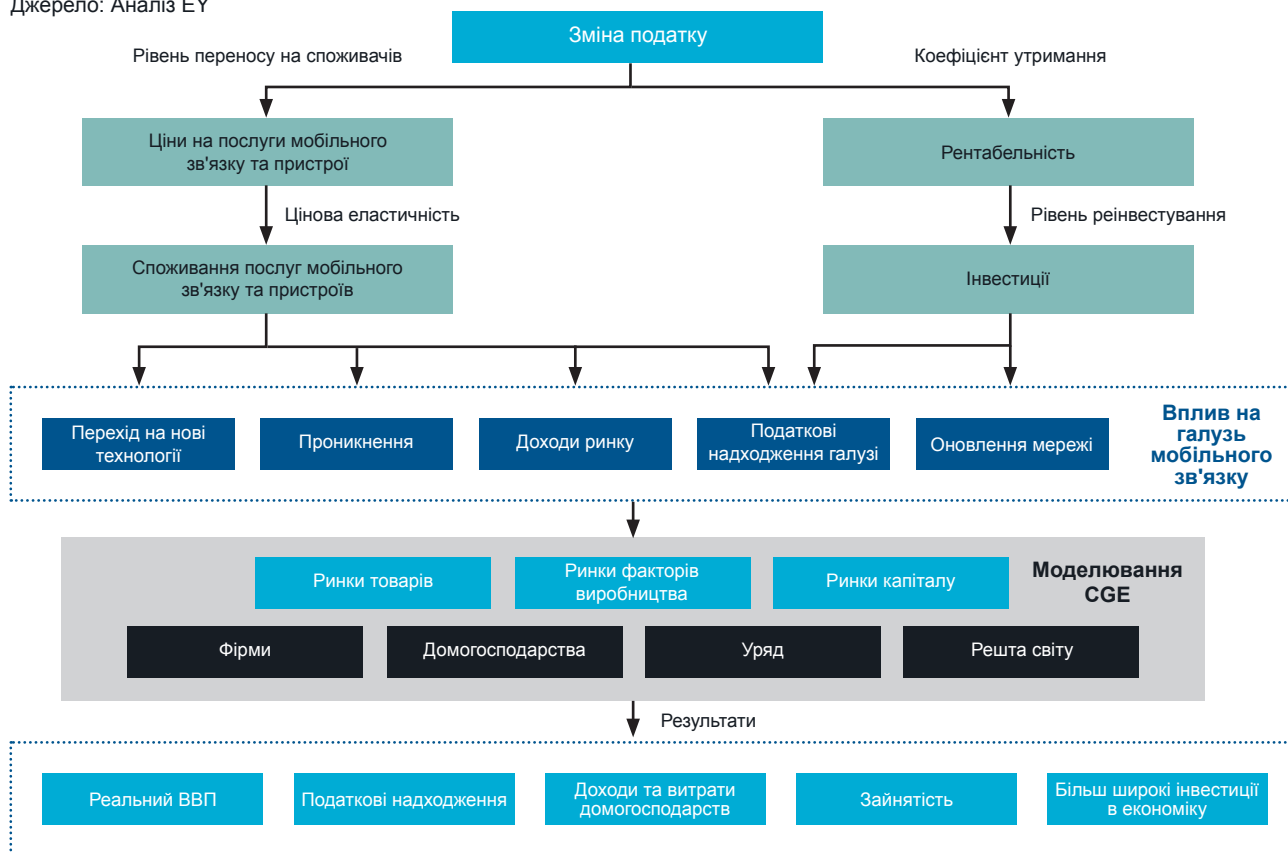
Було проаналізовано потенційний кількісний вплив кожного з варіантів реформи з використанням надійного двоступеневого процесу моделювання для аналізу як галузі мобільного зв'язку, так і економіки України в цілому (за допомогою Обчислюваної моделі загальної рівноваги (Computable General Equilibrium, CGE),⁵² а саме — стандартної версії Проекту аналізу глобальної торгівлі (Global Trade Analysis Project, GTAP) та відповідного набору даних).⁵³ У той час як визнано, що комбінація цих податкових реформ та реформи систем державних зборів здатна позитивно вплинути на економіку України, ці варіанти розглядаються оцінкою як окремі «сценарії», які передбачають реформування кожного державного збору або податку і його співставлення зі сценарієм «статус-кво», без внесення змін в оподаткування.

Підхід до моделювання, використаний у даному дослідженні, схематично представлений на Малюнку 11 нижче.⁵⁴ Він показує, як цей підхід відображає механізм, за допомогою якого, як очікується, зміна державного збору або податку можуть вплинути на галузь мобільного зв'язку та економіку в цілому. Зниження державних зборів або податків приведе до зниження ефективних цін для споживачів та більшої прибутковості для операторів, що, в свою чергу, відповідно, збільшить споживання послуг мобільного зв'язку та інвестицій. Така ситуація матиме декілька позитивних наслідків для ринку мобільного зв'язку, в тому числі, збільшення доходів на ринку та більш швидке зростання проникнення, а також наслідків для економіки в цілому, серед яких збільшення робочих місць та зростання ВВП.

Малюнок 11

Огляд підходу до моделювання

Джерело: Аналіз ЕУ

52 Модель CGE відтворює структуру всієї економіки в цілому за рахунок картування всіх існуючих економічних операцій. Вони засновані на економічній теорії загальної рівноваги, тобто необхідності наявності балансу між пропозицією і попитом на товари і послуги, а також фактори виробництва. Економічні взаємозв'язки з моделями CGE засновані на теоретичному і емпіричному досвіді, запозиченому з академічної літератури.

53 Aguiar, A., Chepeliev, M., Corong, E., McDougall, R., and D. van der Mensbrugghe, 2019. The GTAP Data Base: Version 10. Journal of Global Economic Analysis, 4(1), 1-27, <https://www.jgea.org/resources/jgea/ojs/index.php/jgea/article/view/77>

54 Детальніше про методологію, яка застосовувалася в цьому дослідженні див. в Додатку А. Повний опис методології кількісної оцінки представлено в окремому звіті щодо методології, що додається до даного звіту.

3.3 Результати моделювання

У Таблиці 5 представлено результати за роками, які прогноуються у кожному сценарії порівняно з вихідним сценарієм до 2025 року.

Таблиця 5

Огляд результатів моделювання: річна зміна порівняно з вихідним сценарієм до 2025 р.

Джерело: Аналіз ЕУ

	Сценарій 1: Скасування індексації рентної плати за користування РЧ ресурсом та скасування плати за РЧМ	Сценарій 2: Зниження плати за користування РЧ ресурсом на 50% на час розгортання мережі 4G	Сценарій 3 Впровадження податкового кредиту з ПДВ на експорт послуг мобільного зв'язку	Опис впливу
Вплив на податкові надходження	134 млн дол. США	180 млн дол. США	34 млн дол. США	Податкові надходження збільшуватимуться за рахунок розширення сектору мобільних послуг та зростання економіки в цілому. збільшуватимуться за рахунок розширення
Доходи ринку мобільного зв'язку	35 млн дол. США	36 млн дол. США	7 млн дол. США	Дохід галузі мобільного зв'язку збільшиться за рахунок збільшення кількості підключень та зростання використання мобільного зв'язку в цілому.
Нові підключення	1,3 млн унікальних абонентів (3,0 процентних пункти (п.п.)); 2,0 млн підключень (4,6 п.п.)	1,2 млн унікальних абонентів (2,8 п.п.); 1,8 млн підключень (4,4 п.п.)	217 000 унікальних абонентів (0,5 п.п.); 336 000 підключень (0,8 п.п.)	3 нових підключень 86% було б передоплаченими, а 52% припадали на абонентів з низьким рівнем доходів.
Використання	Дані: 7,9% Голос: 6,7% Повідомлення: 6,5%	Дані: 7,3% Голос: 6,2% Повідомлення: 6,1%	Дані: 1,3% Голос: 1,1% Повідомлення: 1,1%	Зниження ціни може привести до збільшення використання послуг передачі даних, голосу та повідомлень.

	Сценарій 1: Скасування індексації рентної плати за користування РЧ ресурсом та скасування плати за РЧМ	Сценарій 2: Зниження плати за користування РЧ ресурсом на 50% на час розгортання мережі 4G	Сценарій 3 Впровадження податкового кредиту з ПДВ на експорт послуг мобільного зв'язку	Опис впливу
Зростання продуктивності	0,40% зростання продуктивності	0,37% зростання продуктивності	0,07% зростання продуктивності	Збільшення рівня проникнення мобільного зв'язку (унікальні абоненти) привело б до підвищення продуктивності у всіх секторах економіки, що, в свою чергу, сприятиме подальшому зростанню виробництва, доходів і витрат.
Зростання ВВП	499 млн дол. (0,38%)	629 млн дол. (0,48%)	117 млн дол. (0,09%)	ВВП збільшуватиметься внаслідок впливу на ціну та продуктивність.
Зростання зайнятості	14 481 робочих місць (0,09%)	18 101 робочих місць (0,11%)	3 563 робочих місць (0,02%)	У результаті активізації економіки збільшиться кількість робочих місць.
Загальні інвестиції в економіку	462 млн дол. США (2,06%)	579 млн дол. США (2,58%)	103 млн дол. США (0,46%)	Зниження рівня проміжних витрат для підприємств, що використовують мобільні технології, вивільнить додаткові ресурси для інвестицій в економіку.
Переваги для інших секторів	Торівля: 2,42% Зв'язок: 1,32% Будівництво: 0,62%	Торівля: 2,22% Зв'язок: 1,19% Будівництво: 0,57%	Торівля: 0,40% Зв'язок: 0,15% Будівництво: 0,11%	Зростання в усіх секторах економіки. За всіма сценаріями найбільше зростає обсяг торівлі, за яким йде сектор зв'язку та будівництво.

Додаток А

Методологія

У цьому додатку викладено основні принципи, що лежать в основі методології, яка використовувалася в цьому дослідженні для обчислення потенційних економічних впливів сценаріїв податкового реформування; а також припущення, властиві для підходу моделювання, що застосовується для України.

Повний опис методології представлено в окремому звіті щодо методології, що додається до даного звіту. Він містить технічні деталі методології, а також економічну теорію, що лежить в її основі.

• Двоетапний підхід

Модель української галузі мобільного зв'язку («модель телекомунікаційного ринку») розроблено з метою розрахунку змін у галузі мобільного зв'язку внаслідок кожного зі сценаріїв податкової політики. Зміни, що пропонуються, стосуються абонентів, експлуатації, технологій, доходів, прибутків, реінвестицій і розширення існуючих у галузі потужностей.

Більш масштабні економічні наслідки реалізації кожного сценарію для економіки оцінювалися за допомогою моделі CGE, а саме — стандартної версії Проекту аналізу глобальної торгівлі (Global Trade Analysis Project, GTAP) і відповідного набору даних⁵⁵

• Цінова еластичність попиту

Вплив на цінові зміни при використанні послуг мобільного зв'язку фіксується шляхом оцінки цінової еластичності попиту, яка вимірює зміну його розміру після зміни ціни.

Щоб встановити для України аналогії еластичності ціни, ми спиралися на ряд досліджень, присвячених країнам з високим рівнем доходу (Світовий банк визначає Україну як економіку з доходом вище середнього).⁵⁶

У цьому дослідженні ми виходили з припущення про наступну цінову еластичність попиту:

- Еластичність використання мобільного зв'язку:⁵⁷ від -0,7 до -0,9 для голосового зв'язку та від -0,9 до -1,2 для передачі даних;
- Еластичність володіння мобільним зв'язком⁵⁸ від -0,7 до -0,9 для послуг мобільного зв'язку; та
- Еластичність переходу на нові технології:⁵⁹ від -0,3 до -0,4 для передачі даних.

• Сукупна продуктивність факторів

Ми припускаємо, що підвищення рівня проникнення мобільного зв'язку (унікальні абоненти) на 1% веде до підвищення сукупної продуктивності факторів (TFP) на 0,13%.⁶⁰

55 Aguiar, A., Chepeliev, M., Corong, E., McDougall, R., and D. van der Mensbrugghe, 2019. The GTAP Data Base: Version 10. Journal of Global Economic Analysis, 4(1), 1-27.

56 World Bank (<https://datahelpdesk.worldbank.org/knowledgebase/articles/906519-world-bank-country-and-lending-groups>)

57 Еластичність використання мобільного зв'язку стосується зміни характеру використання на одне підключення після зміни ціни.

58 Еластичність володіння мобільним зв'язком відносно зміни кількості підключень після зміни ціни на послуги мобільного зв'язку та термінального обладнання.

59 Еластичність переходу на нові технології стосується переходу з 2G на 3G-/4G-послуги після зміни ціни на дані і телефони.

60 TFP є критерієм того, наскільки ефективно економіка використовує вхідні ресурси в своєму процесі виробництва.

• Ефективні рівні переносу на споживачів

Ефективний рівень переносу на споживачів — це відсоткове співвідношення податків або зборів, перенесене на абонентів у формі зниження ефективних цін. Ефективні ціни представляють співвідношення ціни та якості, досягнуте абонентами; таким чином, зміни ефективних цін ширші, ніж зміни реальних цін. Можна сказати, що ефективні ціни для абонентів знижуються, якщо вони отримують кращу якість або кількість послуг за ту саму ціну. Таким чином, ефективні рівні переносу на споживачів не означають еквівалентне зниження заявлених цін від зниження податків.

Рівень ефективного переносу на споживачів базується на результатах макроекономічного моделювання в GTAP.⁶¹ У всіх трьох сценаріях припускається, що мобільні оператори переносять приблизно 98-99% зниження податку на абонентів шляхом зниження ефективних цін на послуги мобільного зв'язку. Такі високі фактичні рівні переносу на споживачів спричинені конкуренцією на ринку мобільного зв'язку України. Відповідно, оператори мобільного зв'язку мають змогу залишити меншу частку економії на податках, яку можна спрямувати на збільшення інвестицій або використовувати в якості збільшення прибутку.

Оскільки ці рівні відображають зміни в ефективних цінах, що мають місце у середньостроковому та довгостроковому періоді в якості переходу до нового стану рівноваги економіки після шоку, такого як зміна оподаткування, вони не лише враховуватимуть безпосередні рішення операторів мобільного зв'язку щодо цін, але й включатимуть перерозподіл ресурсів (через зміни відносних цін/витрат) та вплив підвищення продуктивності на середні витрати. Таким чином, ефективні рівні переносу на споживачів були поетапними, як представлено в Таблиці 6.

Таблиця 6

Еволюція ефективних рівнів переносу на споживачів в Україні⁶²

Джерело: Аналіз ЕУ

Ефективний рівень переносу на споживачів	1-й рік	2-й рік	3-й рік	4-й рік	5-й рік
Сценарій 1	84.7 %	92.1 %	99.6 %	99.6 %	99.6 %
Сценарій 2	83.4 %	90.7 %	98.1 %	98.1 %	98.1 %
Сценарій 3	84.4 %	91.9 %	99.3 %	99.3 %	99.3 %

⁶¹ Рівень ефективного переносу на споживачів у GTAP визначається основними галузевими зв'язками та поведінковими відносинами в економіці України. Фактичний рівень переносу на споживачів у кожному конкретному випадку ендогенно генерується за допомогою моделі CGE економіки України в цілому та відображає рівень цінової конкуренції в галузі зв'язку України.

⁶² GTAP, аналіз ЕУ

• Коефіцієнт реінвестування мобільними операторами

В Україні послуги мобільного 2G та 3G зв'язку охоплюють майже все населення (відповідно 100% та 90%), а охоплення 4G вже є досить великим (77%). Таким чином, у ході моделювання ми виходили з припущення, що реінвестування додаткових коштів, які отримають оператори мобільного зв'язку в результаті модельованих податкових реформ, у першу чергу спрямовуватиметься на покращення пропускної здатності існуючої мережі, хоча розширення покриття також продовжуватиметься.⁶³

• Зайнятість

В Україні спостерігаються значні показники безробіття серед низькокваліфікованих осіб.⁶⁴ У зв'язку з цим підхід до моделювання передбачає зростання зайнятості серед низькокваліфікованої робочої сили України, особливо в категорії «технічні робітники та суміжні професії і службовці». Це означає, що підвищення попиту веде як до зростання рівня зайнятості, так і до зростання зарплат для низькокваліфікованих робітників.

• Мобільність робочої сили

Оцінка показника гнучкості ринку праці в Україні в Глобальному звіті про конкурентоспроможність Світового економічного форуму показала, що на ринку праці є деяка гнучкість. Припущення про ідеальну мобільність робочої сили в GTAP було скориговано, а мобільністю встановлено на рівні 75%.

• Регіональне об'єднання в GTAP

Для проведення макроекономічного аналізу CGE були відокремлені наступні регіони в GTAP: Україна, Росія, Китай, Німеччина, Польща, Туреччина, інші країни ЄС та решта країн світу.⁶⁵

⁶³ Уряд заявив про намір операторів розширити охоплення мережею 4G до 98% протягом наступних кількох років, щоб охопити сільські райони, дороги та залізниці. Тому, ймовірно, будуть також інвестиції від операторів додатково до коштів, що вивільняються в результаті реформ податків та державних зборів, для збільшення покриття.

⁶⁴ Безробіття за рівнем освіти, опитування робочої сили ILOSTAT

⁶⁵ На основі аналізу даних міжнародної торгівлі для України.

Додаток В

Детальні результати моделювання

У цьому Додатку детально викладені прогнозовані наслідки для ринку мобільних технологій і економіки кожного із податкових сценаріїв порівняно із вихідним випадком відсутності податкових реформ.

Сценарій 1: Скасування індексації на рівень інфляції рентної плати за користування радіочастотним ресурсом та скасування плати за радіочастотний моніторинг

Цей сценарій моделює наслідки виключення індексації рентної плати за користування РЧ ресурсом на рівень інфляції, а також скасування плати за РЧМ.⁶⁶

Платежі, що будуть скорочені та усунені, є конкретними (на відміну від платежів від вартості), при цьому прогнозована фактична ставка після реформи залежить від індексації на рівень інфляції, накопиченої з початку реформи до її виключення з плати.

Реформа мала б відбуватися з 2021 року.

У Таблиці 7 та на Малюнку 12 наведено прогнозовані наслідки зменшення державного збору порівняно з вихідним сценарієм.

⁶⁶ Слід зазначити, що цей сценарій передбачає ключове припущення, що інфляція — і у вихідному сценарії без податкової реформи, буде включатися до плати за користування радіочастотним ресурсом щороку. Якби цього не було на практиці, модельований вплив у цьому сценарії був би завищеним.

Таблиця 7

Щорічний вплив скасування індексації на рівень інфляції плати за користування РЧ ресурсом та скасування плати за РЧМ⁶⁷

Джерело: Аналіз ЕУ

Показник	2021	2022	2023	2024	2025
Зміна ефективної ціни послуг ⁶⁸ порівняно з базовою	-1,5%	-0,6%	-0,7%	-0,6%	-0,7%
Кумулятивна зміна цін порівняно з вихідною	-1,5%	-2,1%	-2,8%	-3,5%	-4,1%
Приріст підключень (всього)	391 000	942 000	1 288 000	1 635 000	1 964 000
Приріст унікальних абонентів (всього)	252 000	608 000	831 000	1 056 000	1 270 000
Приріст підключень (3G та 4G) ⁶⁹	462 000	1 184 000	1 667 000	2 163 000	2 624 000
з яких перехід на нові технології	134 000	342 000	482 000	628 000	770 000
Приріст підключень абонентів з низьким рівнем доходу	211 000	508 000	691 000	862 000	1 029 000
Середній дохід на одного абонента (загальний) порівняно з вихідними даними	-0,8%	-0,3%	-0,4%	-0,3%	-0,2%
Зростання мобільного проникнення (підключень)	0,9%	2,2%	3,0%	3,8%	4,6%
Зростання мобільного проникнення (унікальних абонентів)	0,6%	1,4%	1,9%	2,5%	3,0%
Зростання мобільного проникнення (унікальних абонентів широкосмугового доступу)	0,7%	1,8%	2,5%	3,3%	4,0%
Використання даних порівняно з вихідними показниками	1,5%	3,6%	5,0%	6,5%	7,9%
Використання даних на одне підключення порівняно з вихідними показниками	0,8%	2,0%	2,8%	3,6%	4,3%
Збільшення доходів ринку (загальні)	-1 млн дол. США	15 млн дол. США	21 млн дол. США	28 млн дол. США	35 млн дол. США
Збільшення доходів ринку (загальні) порівняно з вихідними показниками	-0,1%	1,2%	1,8%	2,5%	3,1%
Статичний податковий вплив ⁷⁰	-22 млн дол. США	-29 млн дол. США	-36 млн дол. США	-43 млн дол. США	-50 млн дол. США
Вплив на оподаткування в галузі мобільного зв'язку	-22 млн дол. США	-26 млн дол. США	-30 млн дол. США	-35 млн дол. США	-40 млн дол. США
Вплив на економіку в цілому⁷¹	2021	2022	2023	2024	2025
Повний вплив на оподаткування сектора телекомунікацій	-19 млн дол. США	-30 млн дол. США	-44 млн дол. США	-42 млн дол. США	-40 млн дол. США
Надходження від інших секторів	5 млн дол. США	42 млн дол. США	96 млн дол. США	135 млн дол. США	174 млн дол. США
Загальні податкові надходження	-14 млн дол. США	12 млн дол. США	52 млн дол. США	93 млн дол. США	134 млн дол. США
Кумулятивні загальні надходження	-14 млн дол. США	-2 млн дол. США	50 млн дол. США	143 млн дол. США	278 млн дол. США
Реальний ВВП	4 млн дол. США	98 млн дол. США	249 млн дол. США	373 млн дол. США	499 млн дол. (0,38%)
Зайнятість	Оцінка впливу тільки на 2025 р.				14 481 (0,09%)
Дохід домогосподарств	Оцінка впливу тільки на 2025 р.				445 млн дол. (0,45%)
Витрати домогосподарств	Оцінка впливу тільки на 2025 р.				406 млн дол. (0,45%)
Інвестиції	Impact estimated for 2025 only				462 млн дол. США (2,06%)

67 Сума деяких чисел не є точною через округлення.

68 Зазначена зміна ціни стосується ефективної ціни на відміну від заявленої. У зв'язку з цим будь-які бонуси щодо часу розмови повинні розглядатися як зниження ефективної ціни.

69 Приріст підключень 3G та 4G включає як нових абонентів 3G і 4G, так і тих, що переходять з 2G на послуги мобільного широкосмугового зв'язку.

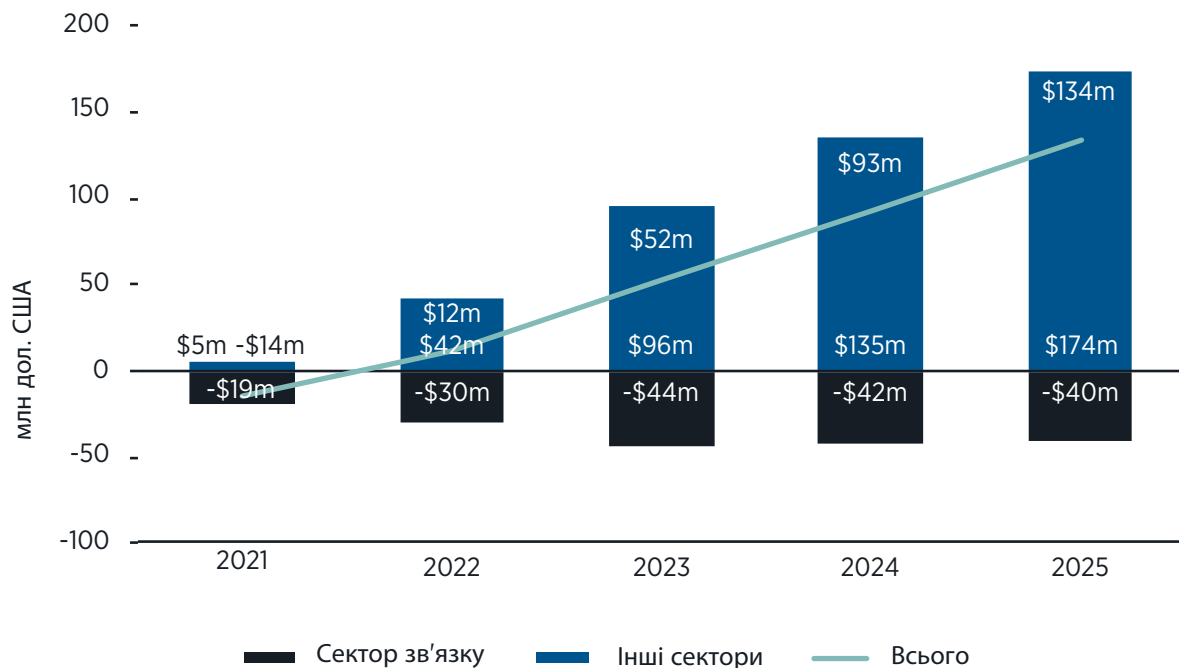
70 Це вихідні прями витрати міністерства фінансів до поведінкових змін у галузі та економіці; перевищують фактичні витрати.

71 Макроекономічні наслідки у Сценарії 1 розраховувались на п'ять років з використанням спеціально створеної поетапної структури через унікальний характер зниження податку. Податкові надходження від сектору зв'язку розподілені на етапи, виходячи з процесу зміни ставки податку, тоді як податкові надходження від інших секторів та вплив на ВВП розподілені на етапи з використанням процесу, обчисленого для поєднання очікуваних змін у проникненні та рівні переносу на споживачів, згідно з яким прогнозується зміна поведінки.

Малюнок 12

Скасування індексації на рівень інфляції плати за користування РЧ ресурсом та скасування плати за РЧМ — щорічний вплив на податкові надходження

Джерело: Аналіз EY

Сценарій 2: Зниження плати за користування радіочастотним ресурсом на 50% під час розгортання мережі 4G

Цей сценарій передбачає зниження на 50% ставки плати за користування РЧ ресурсом для суб'єктів, залучених у процес рефармінгу спектру під час модельованого періоду.^{72, 73}

У Таблиці 8 та на Малюнку 13 наведено прогнозовані наслідки зменшення державного збору порівняно з вихідним сценарієм.

72 Модельований період — 2021-2025 рр. Довгострокові наслідки для економіки в цілому будуть завищені, якщо зменшення на 50% буде повернуто після розгортання мережі.

73 Передбачається зменшення плати за користування РЧ ресурсом на 50%, оскільки оператори мобільного зв'язку в даний час сплачують майже всі платежі за користування РЧ ресурсом; власники не телекомунікаційного спектру вносять незначну частку платежів.

Таблиця 8

Щорічний вплив зниження плати за користування РЧ ресурсом на 50% під час розгортання мережі 4G⁷⁴

Джерело: Аналіз ЕУ

Показник	2021	2022	2023	2024	2025
Зміна ефективної ціни послуг порівняно з базовою	-3,0%	-0,3%	-0,3%	0,0%	0,0%
Кумулятивна зміна цін порівняно з вихідною	-3,0%	-3,3%	-3,6%	-3,6%	-3,6%
Приріст підключень (всього)	797 000	1 665 000	1 798 000	1 855 000	1 842 000
Приріст унікальних абонентів (всього)	513 000	1 073 000	1 160 000	1 198 000	1 191 000
Приріст підключень (3G та 4G)	944 000	2 092 000	2 323 000	2 442 000	2 445 000
з яких перехід на нові технології	276 000	604 000	670 000	700 000	706 000
Приріст підключень користувачів з низьким рівнем доходу	430 000	897 000	964 000	978 000	965 000
Середній дохід на одного абонента (загальний) порівняно з вихідними даними	-1,59%	-0,21%	-0,17%	0,00%	0,05%
Зростання мобільного проникнення (підключень)	1,8%	3,9%	4,2%	4,4%	4,4%
Зростання мобільного проникнення (унікальних абонентів)	1,2%	2,5%	2,7%	2,8%	2,8%
Зростання мобільного проникнення (унікальних абонентів широкосмугового доступу)	1,4%	3,1%	3,5%	3,7%	3,7%
Використання даних порівняно з вихідними показниками	3,0%	6,5%	7,0%	7,3%	7,3%
Використання даних на одне підключення порівняно з вихідними показниками	1,7%	3,6%	3,9%	4,0%	4,0%
Збільшення доходів ринку (загальні)	-3 млн дол. США	31 млн дол. США	33 млн дол. США	36 млн дол. США	36 млн дол. США
Збільшення доходів ринку (загальні) порівняно з вихідними показниками	-0,3%	2,6%	2,9%	3,2%	3,2%
Статичний податковий вплив	-46 млн дол. США	-45 млн дол. США	-46 млн дол. США	-46 млн дол. США	-45 млн дол. США
Вплив на оподаткування в галузі мобільного зв'язку	-46 млн дол. США	-38 млн дол. США	-36 млн дол. США	-35 млн дол. США	-35 млн дол. США

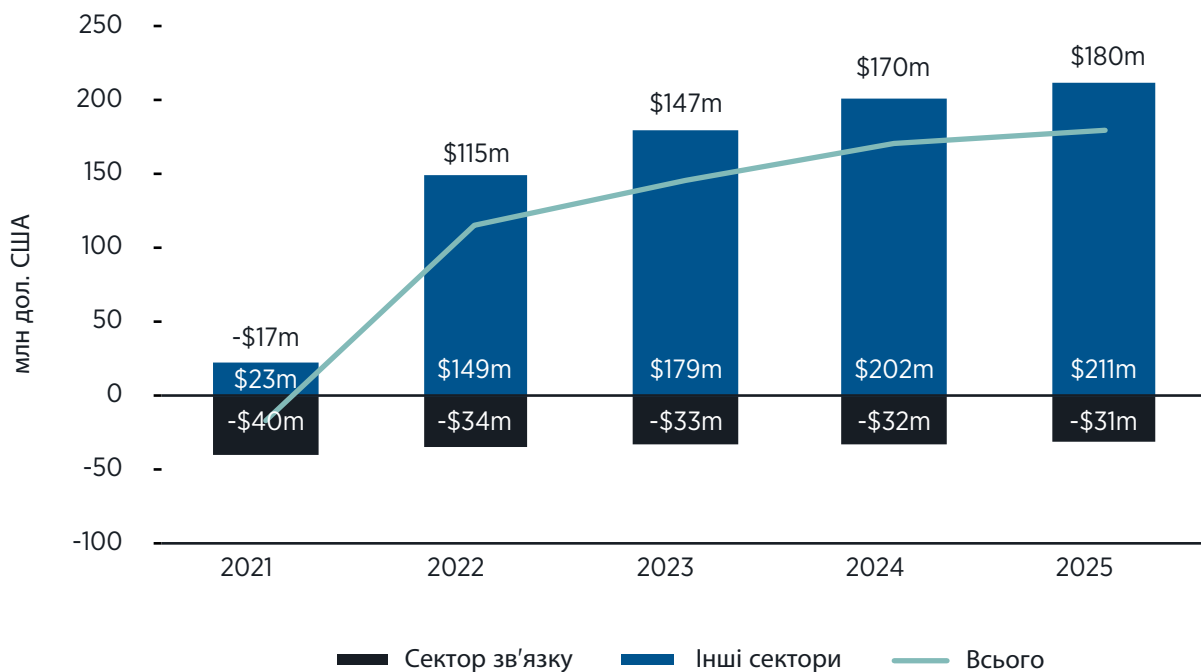
Вплив на економіку в цілому	2021	2022	2023	2024	2025
Повний вплив на оподаткування сектора телекомунікацій	-40 млн дол. США	-34 млн дол. США	-33 млн дол. США	-32 млн дол. США	-31 млн дол. США
Надходження від інших секторів	23 млн дол. США	149 млн дол. США	179 млн дол. США	202 млн дол. США	211 млн дол. США
Загальні податкові надходження	-17 млн дол. США	115 млн дол. США	147 млн дол. США	170 млн дол. США	180 млн дол. США
Кумулятивні загальні надходження	-17 млн дол. США	98 млн дол. США	245 млн дол. США	415 млн дол. США	595 млн дол. США
Реальний ВВП	20 млн дол. США	421 млн дол. США	522 млн дол. США	597 млн дол. США	629 млн дол. (0,48%)
Зайнятість	Оцінка впливу тільки на 2025 р.				18 101 (0,11%)
Дохід домогосподарств	Оцінка впливу тільки на 2025 р.				561 млн дол. (0,57%)
Витрати домогосподарств	Оцінка впливу тільки на 2025 р.				511 млн дол. (0,57%)
Інвестиції	Оцінка впливу тільки на 2025 р.				579 млн дол. (2,58%)

74 Сума деяких чисел не є точною через округлення.

Малюнок 13

Зниження плати за користування РЧ ресурсом на 50% — щорічний вплив на податкові надходження

Джерело: Аналіз ЕУ

Сценарій 3: впровадження податкового кредиту з ПДВ на експорт мобільних послуг

Цей сценарій моделює впровадження податкового кредиту з ПДВ на експорт мобільних послуг з 2021 р. Висловлюючись термінами, що використовуються у моделюванні, це фактично означає усунення платежів ПДВ за експорт мобільних послуг, ставка податку на які наразі становить 20%.⁷⁵

У Таблиці 9 та на Малюнку 14 наведено прогнозовані наслідки зменшення податку порівняно з вихідним сценарієм.

⁷⁵ Моделювання передбачає припущення, що зміни цін, які можуть виникнути внаслідок зменшення податкових платежів операторами, будуть нараховуватись для вітчизняних абонентів, а не закордонних.

Таблиця 9

Щорічний вплив впровадження податкового кредиту з ПДВ на експорт мобільних послуг з 2021 р.⁷⁶

Джерело: Аналіз ЕУ

Показник	2021	2022	2023	2024	2025
Зміна ефективної ціни послуг порівняно з базовою	-0,56%	-0,05%	-0,05%	0,00%	0,00%
Кумулятивна зміна цін порівняно з вихідною	-0,56%	-0,61%	-0,66%	-0,66%	-0,66%
Приріст підключень (всього)	146 000	304 000	328 000	338 000	336 000
Приріст унікальних абонентів (всього)	94 000	196 000	212 000	219 000	217 000
Приріст підключень (3G та 4G)	173 000	382 000	423 000	444 000	443 000
з яких перехід на нові технології	50 000	110 000	121 000	126 000	126 000
Приріст підключень користувачів з низьким рівнем доходу	79 000	164 000	176 000	178 000	176 000
Середній дохід на одного абонента (загальний) порівняно з вихідними даними	-0,29%	-0,03%	-0,02%	0,01%	0,02%
Зростання мобільного проникнення (підключень)	0,3%	0,7%	0,8%	0,8%	0,8%
Зростання мобільного проникнення (унікальних абонентів)	0,2%	0,5%	0,5%	0,5%	0,5%
Зростання мобільного проникнення (унікальних абонентів широкосмугового доступу)	0,3%	0,6%	0,6%	0,7%	0,7%
Використання даних порівняно з вихідними показниками	0,6%	1,2%	1,3%	1,3%	1,3%
Використання даних на одне підключення порівняно з вихідними показниками	0,3%	0,6%	0,7%	0,7%	0,7%
Збільшення доходів ринку (загальні)	-1 млн дол. США	6 млн дол. США	6 млн дол. США	7 млн дол. США	7 млн дол. США
Збільшення доходів ринку (загальні) порівняно з вихідними показниками	0,0%	0,5%	0,5%	0,6%	0,6%
Статичний податковий вплив	-8 млн дол. США	-8 млн дол. США	-8 млн дол. США	-7 млн дол. США	-7 млн дол. США
Вплив на оподаткування в галузі мобільного зв'язку	-8 млн дол. США	-8 млн дол. США	-6 млн дол. США	-6 млн дол. США	-6 млн дол. США

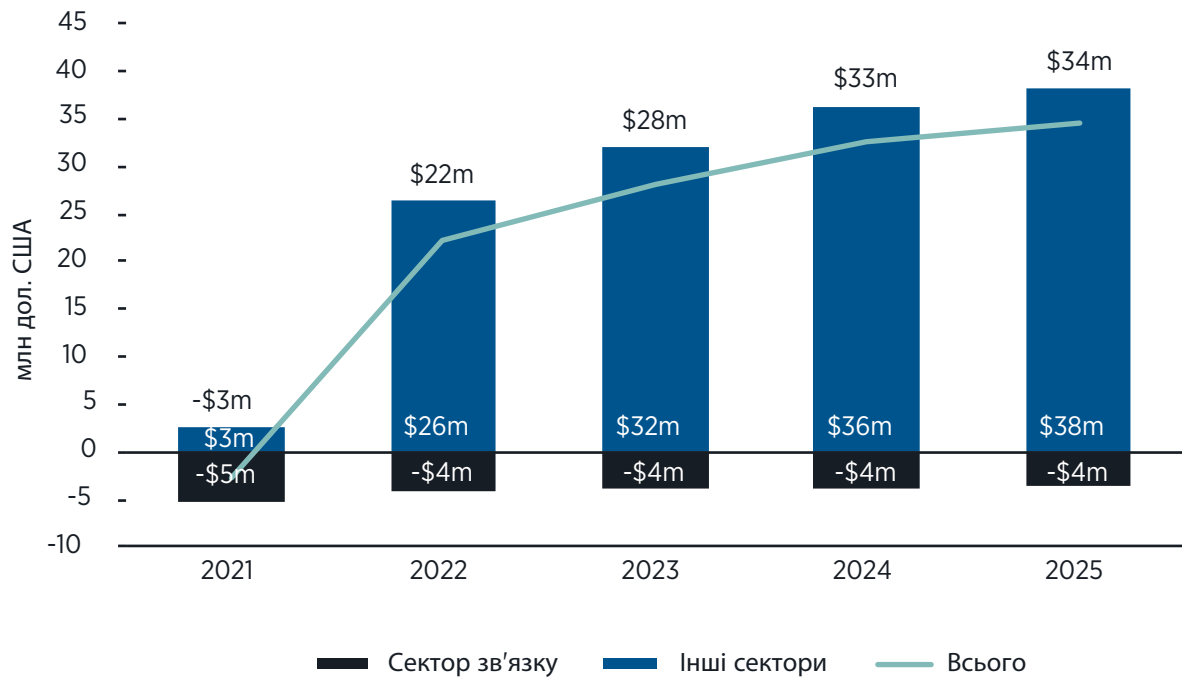
Вплив на економіку в цілому	2021	2022	2023	2024	2025
Повний вплив на оподаткування сектора телекомунікацій	-5 млн дол. США	-4 млн дол. США	-4 млн дол. США	-4 млн дол. США	-4 млн дол. США
Надходження від інших секторів	3 млн дол. США	26 млн дол. США	32 млн дол. США	36 млн дол. США	38 млн дол. США
Загальні податкові надходження	-3 млн дол. США	22 млн дол. США	28 млн дол. США	33 млн дол. США	34 млн дол. США
Кумулятивні загальні надходження	-3 млн дол. США	19 млн дол. США	47 млн дол. США	80 млн дол. США	114 млн дол. США
Реальний ВВП	2 млн дол. США	78 млн дол. США	97 млн дол. США	111 млн дол. США	117 млн дол. (0,09%)
Зайнятість	Оцінка впливу тільки на 2025 р.				3 563 (0,02%)
Дохід домогосподарств	Оцінка впливу тільки на 2025 р.				104 млн дол. (0,11%)
Витрати домогосподарств	Оцінка впливу тільки на 2025 р.				95 млн дол. (0,10%)
Інвестиції	Оцінка впливу тільки на 2025 р.				103 млн дол. США (0,46%)

76 Сума деяких чисел не є точною через округлення.

Малюнок 14

Впровадження податкового кредиту з ПДВ на експорт мобільних послуг — щорічний вплив на податкові надходження

Джерело: Аналіз EY

gsma.com

Щоб завантажити цей звіт, відвідайте сторінку
gsma.com/mobile-taxation-in-ukraine

GSMA HEAD OFFICE

Floor 2
The Walbrook Building
25 Walbrook
London EC4N 8AF
United Kingdom
Tel: +44 (0)20 7356 0600
Fax: +44 (0)20 7356 0601